

KATOLSK
KIRKEBLAD
NR. 1 - 2016

ST. OLAV

Stod klar til jul s. 4

- **Mariahuset jubilerer** s. 10
- **Laudato Si'** s. 14
- **Hellig humor** s. 17
- **Munk Robert 60 år som prest** s. 24

Vi er Kirken

Jeg havnet på et tilfeldig bord under middagen på Mariaholm. Rett overfor meg satt en ung mann fra et afrikansk land. Han fortalte at han hadde flyktet for 5 år siden. Nå arbeidet han på et pleiehjem, men håpet etter hvert å få brukt lærerutdannelsen sin. Han så ned da jeg spurte om familien. Han var alene her.

På venstre side satt en mann fra Vietnam. Han hadde flyktet for 25 år siden sammen med to av sine brødre. – En bror ble igjen med mine foreldre. Det var for stor risiko at alle skulle dra på en gang, sa han. De var heldige. Etter to år fikk de innvilget familiegjenforening og ble samlet i Norge. Han utdannet seg til ingeniør, giftet seg og har nå voksne barn på vei ut i studier og voksenliv.

På høyre side satt en godt voksen dame. Hennes far var polsk og ble som krigsfange i Norge 1940-45 satt til å gjøre tvangsarbeid. Han klarte å rømme fra toget som skulle frakte ham til Tyskland, fikk seg jobb, kone og et godt liv i Norge. Men det tok 19 år før han så sin mor igjen.

Tre flyktningehistorier, fra tre ulike tidsperioder, nøkternt servert over bordet. Og vi hadde ennå ikke kommet til desserten!

Alle sa de ønsket å gi noe tilbake til Kirken. Det var derfor de var på Mariaholm. De visste hvor viktig Kirken hadde vært for deres integrering og liv. Nå var det på tide å gjøre noe for andre.

Samtalen med de tre var som å møte et 70 års utsnitt av kirken i Norge. Hovedvekten er innvandrere, som av ulike grunner har kommet til Norge

– et land der det ikke er spesielt lett å være utlending. Kirken blir en ramme de kjenner seg hjemme i, et fotfeste i en kaotisk og ukjent virkelighet. Den er like mye deres som vår. Messen er et fellesskap ulikt andre fellesskap vi finner i verden. Det er religiøst og liturgisk, men også menneskelig og trygt. Og det gir Kirken et unikt utgangspunkt for å bidra til integreringen av flyktninger og innvandrere.

Her er det ikke primært lønnete nordmenn som hjelper innvandrere. Her er det troende som hjelper hverandre.

Slik har det i grunnen vært helt siden Kirken i 1843 på ny kunne etablere seg i Norge. Ingen av de menn – kvinner hadde den gangen ikke noe å si i slike saker – som skrev en henstilling til Kongen om å opprette en katolsk menighet i Christiania, hadde norske navn. De fleste hadde tyskspråklig bakgrunn, mens noen hadde fransklingende navn. Da St. Olav menighet i hovedstaden ble opprettet ved påsketider for 126 år siden, bestod den av utlendinger.

Til felles hadde de to ting: De hadde en katolsk bakgrunn, og de ville bo i Norge. Her er det lite som har forandret seg.

I dag regner vi med at ca. 15% av våre troende er født i Norge. Det overveldende flertall er med andre ord stadig utlendinger. 170 nasjonaliteter er representert, og allikevel blir det én kirke av det. Tradisjonene har vært geografisk, språklig og kulturelt adskilt i hundrevis av år, men troen er entydig katolsk og felles. Hvordan får vi alle disse til å leve sammen i harmoni; hvordan får vi dem til å trekke i samme retning?

Vi gjør ikke det. Når det skjer, er det troen som virker i oss, og den gode vilje som er en frukt av troen.

Jeg synes iblant den kunne vært mer fremtredende. Vårt kirkeliv består også av uenighet, misforståelser, krancling om ressurser og konflikter som havner i avisene. Det er vondt. Men vi møtes i messen likevel, søndag etter søndag, og biter oss fast i et fellesskap. Og noen ganger, når det butter så

smått, kan man havne ved et bord hvor det fortelles historier. Tre flyktninger som ønsker å gi noe tilbake til Kirken fordi de en gang fant et hjem i sine menigheter.

Jeg vil høre flere sånne historier. Og det er verdt å streve litt for.

Lisa Wade

Administrativ leder i OKB

St. Olav – katolsk kirkeblad hvori opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950-78), «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950-68) og «Broen» (Landsdekkende, -2009).

Medlemsblad for Den katolske kirke i Norge

Utgis av:
Norsk Katolsk Bispe-
råd
Nr. 1-2016, årgang 127
ISSN 0802-6726
Oslo katolske bispe-
dømme tlf.: 23 21 95 00
Trondheim Stift
tlf.: 73 52 77 05
Tromsø Stift tlf.: 77 68 56 04

Adresse:
Akersveien 5, 0177 Oslo
Faks: 23 21 95 01
kirkeblad@katolsk.no
www.katolsk.no/
kirkebladet

Vikarierende redaktør:
Lisa Wade (LW)

Nord-Norge-kontakt:
Stiftskontoret tlf.:
77 68 42 77

Midt-Norge-kontakt:
Stiftskontoret tlf.:
73 52 77 05, faks: 73 52
87 90

Signerte artikler står for forfatterens regning.

Redaksjonsslutt: 28.01.16
Deadline for neste nr.: 30.03.16

Trykk: Frode Fjellberg AS
Opplag: 53 850

Gaver til bladet fra utlandet:
Sparebanken Sør
Postboks 200
4662 Kristiansand
BIC/SWIFT:
SPSONO22XXX IBAN:
NO43 3000 2275 321

Utøs din nåde

over dette sted

Av redaksjonen

Den utvidede kirken i Kristiansand skulle egentlig vært velsignet i august. Men siden alteret ble forsinket under transporten fra Kina, kom biskop Bernt Eidsvig tilbake på festen for Marias uplettede unnfangelse 8. desember, og menigheten fikk oppleve den vakre liturgien for vigsling av en kirke. St. Olav har gleden av å dele noen glimt fra dagen.

• «*Måtte Herren med sin kraft helliggjøre alteret og kirkehuset som vi, hans tjenere, salver, for at de kan fremstå som et synlig tegn på Kristi og Kirkens mysterium.*» Biskop Eidsvig salver alteret, og kapellan Piotr Gwizdz salver kirkeveggene.

• Medlemmer av menigheten mottar de tolv apostelkorsene og henger dem der kirkeveggene er salvet.

• «*La vår bønn gjelde som røkoffer for deg, Herre; som dette hus blir fylt av vellukt, la slik Kristi vellukt velle frem fra din Kirke.*» Røkelse brennes i fem skåler på alteret, og alter og kirken incenseres.

• «*Måtte Kristi lys stråle i Kirken slik at alle folkeslag kan nå frem til sannhetens fylde.*» Medlemmer av menigheten mottar lys og henger dem foran apostelkorsene.

Gud være lovet!

Kirken stod klar til jul

Av redaksjonen
Foto: menigheten

St. Gudmund kirke på Jessheim fikk midlertidig brukstillatelse fra Ullensaker kommune akkurat i tide til julemessene.

Onsdag 17. desember var det overtakelsesbefaring på anlegget, som står ferdig fire måneder før skjema. En fornøyd byggherre kunne formelt overta byggene fra en stolt totalentreprenør, PK entreprenør. Arbeidene har gått så fort takket være et godt samarbeid med totalentreprenør, fleksibilitet, godt forarbeid og godt prosjekteringsgrunnlag. Bispedømmet som byggherre/prosjektleder har vært tilstede under hele byggetiden og har slik kunnet ta

Glade byggere: Fra vestre Gjermund Kopp-haug – Faveo AS (uavhengig kontroll), byggeleder Svein Magne Klungeland – PK Entreprenør AS, eiendomssjef i OKB – Hai-Nam Vy, prosjektleder Åge Hausvik og assisterende prosjektleder Kurt Thomassen – PK Entreprenør AS.

løpende beslutninger knyttet til den praktiske utførelsen, og nye bedre løsninger til prosjektet.

En drøy uke etter den formelle overtakelsen kunne biskop Bernt Eidsvig feire juledagsmessen med menigheten i det flunkende nye kirkerommet.

Kirken har fått 300 sitteplasser i skipet foruten 70 plasser på benker langs veggene. Når det er behov for det, vil menigheten også kunne bruke 80 sitteplasser på galleriet sammen med kirkekoret. Kirken omfatter også et «barnerom» med høyttalere og glassvegg som sikrer full sikt mot alteret. Det kommer også til å være kirkebenk tilpasset barn i rommet. Ved siden av barnerommet er det også bygd et ammerom forbehold babyer. Rommet har også tilgang til stellerom og handicap-toalett. Det blir et lite blomstersakristi og et rommelig hovedsakristi på 30 kvadratmeter med toalett.

Navnet St. Gudmund er forøvrig et midlertidig bruksnavn. Hva som blir det endelige navnet på kirken, er ennå ikke bestemt.

Menighetslokalene inkluderer menighetssal med fullt utstyrt storkjøkken, fem katekeserom, et møterom, tre kontoret, ett samtalerom og åtte toaletter. Det er handicap-toalett i hver etasje. Lokalene består i tillegg av tre presteleiligheter, to gjesterom og en stor mariahage.

Menighetssalen (258 kvadratmeter) har plass til over 200 personer og er utstyrt med fullt høyttalersystem (surround), storkjøkkenet er på 56 kvadrat. Sal og storkjøkken kan leies til arrangementer.

Oslo katolske bispedømmes eiendomssjef Hai-Nam Vy opplyser til St. Olav at det fremdeles gjenstår noe arbeid selv om kirken alt er i full bruk.

En takknemlig menighet kunne feire julemessene i det nye kirkebygget.

Barnekoret sang i julemessen med biskopen.

Slutføringen av arbeidet med lys i kirkerommet skal være i mål når dette leses. Ventilasjon og lysstyring må ennå innreguleres og ett vindusparti byttes. Utenomhusarbeidet (parkering, forplass, mariahage, uteplasser og beplantning) ferdigstilles i løpet av mai.

Hai-Nam benytter anledningen til å takke sine kolleger i bispedømmets eiendoms- og driftsavdeling, som har gjort en strålende jobb, og til alle som med små og store bidrag har bidratt til prosjektet.

St. Olavs redaksjon på sin side mener det er på sin plass å takke Hai-Nam, som har nedlagt ekstremt mange arbeidstimer i prosjektet. I et intervju med Romerikes Blad svarer hun «God prosjektstyring og riktig valg av totalentreprenør» på spørsmålet om hvordan det har vært mulig å bli ferdig med kirken på rekordtid og til en pris som ligger under budsjettet.

– Vi har lagt opp arbeidet etter en samspillmodell som har vært praktisert de siste årene, legger hun til.

– Den bygger på tillit mellom byggherre og totalentreprenør som følger arbeidet fra prosjekteringsfase til ferdigstillelse. Vi har brukt PK Entreprenør ved flere anledninger og høstet gode erfaringer, og samarbeidet med firmaet fra Søgne har gått nesten knirkefritt her på Jessheim også. Vi har selvsagt hatt utfordringer og uenigheter, men begge parter har vært fleksible og løsningsorienterte. Målet vårt har vært å få en best mulig løsning for prosjektet og et resultat som er akseptabelt for begge parter.

– I tillegg har OKBs driftsavdeling og menighetens medlemmer gjort en del byggearbeid selv. Og vi står for mye av innkjøp av byggematerialer.

Hjelp menigheten med å fylle kirken

Kirken ble tatt i bruk uten at alt var på plass. Julemessene ble feiret på det provisoriske alteret fra det foreløpige kirkerommet og uten kirkebenker. Et permanent alter er imidlertid bestilt og kommer på plass omtrent når dette leses. Diverse møbler kommer i slutten av februar og sakristiinnredning i slutten av mars.

Menigheten trenger ennå støtte til:

- Flere kirkebenker (6000 kr pr. stk. – viktigst av det som mangler!)
- To lesepulter (15 000 kr pr. stk.)
- Tabernakelfot
- Prosjektor
- Påskelysestake
- Lysestaker
- Votivlys
- Tolv apostelkors (10.000 kr)
- Alterduk i lin
- Bord til menighetssalen
- Bord og stoler i katekeserom

Gaver kan sendes til konto 1201.83.70512.

Spørsmål kan rettes til sogneadministratoren p. Andreas Rupprecht SM på 951 71 789 / Andreas.Rupprecht@katolsk.no eller Hai-Nam Vy på 970 27 898.

Omfattende renovering av domkirken i Tromsø

Av Tromsø stift

Reparasjon av stiftets domkirke, Vår Frue kirke i Tromsø, startet i juni i fjor.

Det begynte med taket; først snakket man om tre måneders arbeidstid, så var skifer på taket før jul et mål. Nå tar man det mer som det kommer, og omfanget av arbeidene er utvidet til alt det utvendige.

Kirken, et tømmerbygg panelt utenpå og inni, stod ferdig i 1861. Også tidligere har taket vært skiftet; mens det først var tekket med sink, ble det for 100 år siden lagt skifer, som nå hadde begynt å falle ned. Da steinene ble fjernet, viste det seg at lektene som de var spikret i, var lagt uten luftning under og var i ferd med å råtne bort. Viktige takkonstruksjoner var likevel ikke skadet. Men det meste var skjevt. Taket hadde sunket på midten, og langveggene hadde blitt presset ut. Spenningen var om taket kunne settes i stand uten å forsterke vegger og tak. Konklusjonen ble at det kunne man, og i tillegg har håndverkerne klart å trekke bygningen sammen på midten, slik at langveggene nå er nesten rette å se på. Mønet og takflatene har blitt helt rette.

Når først bordkledningen på taket ble tatt av, ble anledningen brukt til å fjerne gammel isolasjon og legge ny. Likeledes ga åpningen av taket mulighet til å overveie ventilasjon. Inni kirken var alt preget av støv utenfra, og det var også fuktig. Ventilasjonsanlegg med varme-gjenvinning har kommet på plass, og luften renses. Og etter at alle festepunkter er trukket sammen og det er lagt nytt planketak, forårsaker ringing med klokken ikke lenger risting i bygget.

Videre arbeid

Kirken har i alt fire tårn med spir, et klokketårn i nord og tre mindre i syd. Alle spirene er i dag tekket med en type malt blikk, og dette blir erstattet med kobber. På klokketårnet gjenstår utskifting av noen bjelker og utvendig

paneling samt tekking av spiret. Spirene på de tre andre skal løftes av med kran og repareres og tekkes på bakken før de løftes tilbake. Dette skjer forhåpentligvis i løpet av februar. Når også disse tårnene er ferdig panelt, er det klart for å legge nye altaskifer på hele taket, som er ferdig lektet.

Når stillaser først var oppe, så man på veggene, og også her kom frem alvorlig konstruksjonsfeil. Papp var lagt under panelet uten lufting mellom med råte i panelet som følge. Alt panel fjernes og likeledes glassvattmatter, som lå utenpå tømmerveggene. Én vertikal støttebjelke utenpå tømmerveggen må helt eller delvis skiftes, men ellers ser hovedkonstruksjonene bra ut. Langveggen mot bispegården har opptil 17 cm variasjoner vertikalt og horisontalt; skjevheter, om ikke så store, har også langveggen mot vest. Dette gir utfordringer når veggene skal lektes ut og forsøkes gjort så rette som mulig. Veggene vil bli isolert med en ny type trebasert isolasjon.

Kirken har fra gammelt av hatt mye utvendige utskjæringer, mye må skiftes, og nye utskjæringer lik de gamle må utføres på spesialverksted. Alt utvendig panel spesialhøvles for å få samme profiler som det eksisterende.

Takk

Håpet er å kunne bli ferdig i løpet av en tre–fire måneders tid. Men det er mange aktører, meget som hele tiden skal passe i hverandre, og lite er kurant. Vi har så langt i vinter vært begunstiget med lite nedbør, og sne har ikke blitt hindring av betydning. Vi opplever at hovedentreprenør, Byggtjenester P&P v/ Piotr Wodziczko, har en god hånd med arbeidene. Han har i høst blitt fulgt tett opp av Eilif Antonsen i Totalprosjektering AS i Tromsø, som stiftets representant og den som fortsatt er forbindelsesledd til kommunen og vernemyndigheter, og som byggmesteren kan rådføre seg med.

Prosjektet har mottatt støtte fra Bonifatiuswerk (Paderborn), erkebispedømmene Köln og München samt Ansgarwerk i Köln og Ansgarwerk i München. Stiftet og menigheten i Tromsø har gått inn med midler, og enkeltpersoner tilhørende menigheten har bidratt med gaver.

■

Lektene som takskiferen var spikret i, var i ferd med å råtne bort. Foto: Tromsø stift.

Norges eldre katolikker (NEK)

Sommerleir på Mariaholm 21. - 24. juli 2016

Etter fjorårets vellykkede sommerleir på Mariaholm, inviterer NEK til ny leir for alle over 55 år!

Sommerens leirprest er fr. Arne Fjeld OP.

Pris:

kr. 1950 (ta med dynetrekk, laken, putevar og håndklær, kan leies for kr. 65)

Påmelding:

Innen 1. juli til Nikoline Myklevik, tlf. 992 60 730;
nikoline.myklevik@hotmail.com

Fullt program finnes på
www.katolsk.no.

Du er registrert
når pengene er satt inn
på konto 3000.32.36117.

Vi gleder oss!

Hilsen styret

Barmhjertighetens jubelår

– Likegyldig og passiv kan den barmhjertige ikke være!

Av biskop Bernt Eidsvåg

Pave Frans har proklamert et ekstraordinært jubelår i barmhjertighetens tegn. Barmhjertighetsåret varer fra 8. desember 2015 til Kristi kongefest 2016. Paven åpnet selv den hellige dør i Peterskirken ved jubelårets første dag. I verdens katolske domkirker ble de hellige dører åpnet tredje søndag i advent, så også i St. Olav domkirke i Oslo. Det følgende er biskop Bernt Eidsvigs preken ved denne anledning.

Den 8. desember innledet pave Frans det ekstraordinære jubelår viet til barmhjertigheten. Dette skjedde på tradisjonelt vis med å åpne portene i

St. Peterskirken, med oppfordring til messebesøk, skriftemål og bønn i Pavens intensjon. Vi legger merke til et inderlig engasjement fra Pavens side. Bedre enn de fleste har han innsikt i hva manglende barmhjertighet gjør med menneskene og vår klode, likeledes i hvilke små og store mirakler barmhjertighet kan utrette.

Vår hellige far utfordrer oss såvel på våre holdninger som vår tenkemåte, evne til å se og høre og på våre følelser: Medlidenhet som fører til barmhjertige gjerninger. Og det ubehagelige, hva mangel på våken barmhjertighet kan føre til hos mennesker som hverken av natur eller holdninger er ubarmhjertige – mange av oss kan frykte å tilhøre denne kategori. Det hellige år skal ikke bevege oss til pliktøvelser i barmhjertighet i de måneder det varer – selvom det også er noe godt ved det – men føre til varige forandringer i oss. Vi skal velge å leve med bevisst barmhjertighet.

Jeg skrev ned noen tanker for St. Olav kirkeblad ved innledningen til dette året. Jeg våger å gjenta noen av hovedpunktene og dvele litt ved dem, og det blir en litt personlig historie:

For ca. 20 år siden ble det holdt en rekollleksjonsdag i mitt kloster. Det var en cistercienserpater som stod for den. Han var en god formidler av sin ordens usentimentale og realistiske forkynnelse, og fikk nok de fleste av oss til på ny å tenke igjennom viktige sider av vårt liv – ikke bare når det gjaldt barmhjertighet.

Han spurte oss hva kjennetegnet på et sunt og godt klosterfelleskap var. Vi svarte så godt vi kunne: God liturgi, levende forkynnelse, et godt kulturelt nivå og utdanning,

trofasthet i sjelesorgen, omsorg for de svake og fattige. Han nikket noe overbærende til alt dette, men det var ikke godt nok. – Barmhjertighet, slo han fast, levet og praktisert i klosterets felles liv, er kjennetegnet. Uten barmhjertighet mellom brødre og søstre er klosterlivet ufruktbart.

Dette fikk oss til å tenke, og jeg har ofte senere tatt opp hans utfordring fra den gang. Jeg skal gi dere et lite innblikk i hva jeg er kommet frem til så langt: Hva tenker vi på når vi bruker ordet barmhjertighet? Jeg antyder det følgende: Det er en aktiv form for medlidenhet og betyr at vi forbarmer oss over mennesker som har det vondt, kjente såvel som ukjente.

Lukas er den av evangelistene som mest virkningsfullt gir ordet mening, nemlig i lignelsene om den barmhjertige samaritan og den fortapte sønn. Grovt forenklet handler de begge om et menneske i nød; disse har ingen beskyttelse eller rettigheter, bortsett fra det barmhjertige mennesker vil gjøre for dem, og gi dem. I begge lignelsene er det vår barmhjertige far som handler gjennom mennesker som vil det han vil, og som handler i hans sted.

Jesus fortalte lignelsene til mennesker som kjente Det gamle testamente grundig. Han appellerte først til deres kunnskap. I Andre Mosebok sier Gud: «Jeg vil høre; for jeg er barmhjertig.» Jesus legger dette ut slik: «Vær barmhjertige, likesom deres far er barmhjertig» – for å nevne to eksempler. Med andre ord, Herren sier at vi ikke skal overlate barmhjertighetens sinnelag og gjerninger til Gud eller andre mennesker. Hvis vi ser ham som vår far, skal vi handle ut fra den innsikt han gir oss.

Kanskje vi kunne gi ordet enda litt dybde med denne tolkningen: Barmhjertig er den som ikke benytter seg av et overtak i en eller annen form – eller en rettighet – av hensyn til en som er sårbar; barmhjertig er den som hjelper en skadet eller svak person tilbake til sunnhet og verdighet. Likegyldig og passiv kan den barmhjertige ikke være.

Jeg vet ikke om vi var særskilt ubarmhjertige i mitt kloster, men som en ubehagelig øvelse undersøkte jeg min egen samvittighet. Det er alltid lett å komme på eksempler på andres mangler og ufullkommenhet, men å bli konfrontert med egen ubarmhjertighet, gjør vondt. Jeg skal ikke fortelle dere om alle mine tilkortkommelser her, men det står klart for meg at ubarmhjertig oppførsel overfor en meadbror, en kollega, en nabo eller et familiemedlem, ikke bare går ut over den person som rammes, men den skader klosterfellesskapet, familien, nabolaget eller arbeidsplassen minst like meget som den som blir direkte rammet. Dessuten forteller aktiv eller passiv ubarmhjertighet om en skadet person: Den ubarmhjertige. Han eller hun må helbredes.

Jesus forteller lignelsen om den barmhjertige samaritan til en lovkyndig som spør ham hvem hans neste er. Lignelsen er svaret. Den lovkyndige blir motstrebende ledet frem til å erkjenne at den lemlestede fremmedes neste, var den som gjorde barmhjertighet mot ham. Forklaringen på ordet nestekjærlighet eller medmenneskelighet er aktiv barmhjertighet.

Vi som tror på Kristus, som hver søndag og kanskje oftere hører hans stemme i evangeliet, har intet valg. Vi godtar kallet til å være barmhjertige som vår himmelske far er det; det er umulig for oss å være hårdhjertede. La oss også huske at barmhjertigheten ikke bare er en følelse – for det kan gjøre den mindre tilgjengelig – den er også innsikt og vilje.

La oss leve med den dypere erkjennelse som dette nådens år kan gi oss og hele Kirken. Det blir ikke bekvemt, men det blir godt.

Bønn for barmhjertighetens år

*Herre Jesus Kristus,
du har lært oss å være barmhjertige som vår himmelske Far
og fortalt oss at den som ser deg, ser ham.
Vis oss ditt ansikt, og vi skal bli frelst.
Ditt kjærlighetsfylte blikk befridde Sakkeus og Matteus fra
pengenes slaveri;
det befridde kvinnen grepet i ekteskapsbrudd
og Maria Magdalena fra å søke lykken kun i en skapning;
det fikk Peter til å gråte etter å ha fornektet deg,
og ga den angrende røver løfte om paradiset.
Gi at vi alle får høre ordene du sa til den samaritanske
kvinnen,
som om de ble rettet til hver enkelt av oss:
«Om du hadde kjent Guds gave!»
Du er den usynlige Faderens synlige ansikt,
ansiktet til den Gud som åpenbarer sin allmakt fremfor alt
når han skåner og viser miskunn.
Du er Kirkens oppstandne og forherligede Herre.
Gi henne å være ditt synlige ansikt i verden.
Du har villet at også dine tjenere
skulle være kledd i svakhet,
for å kunne kjenne medlidenhet med dem som lever i uvitenhet
og villfarelse.
Gi at enhver som nærmer seg en av dem,
føler seg ventet, elsket og tilgitt av Gud.
Send ut din Ånd og hellige oss alle med hans salving,
slik at dette Barmhjertighetens jubelår blir et nådens år fra
Herren,
og din Kirke med fornyet iver bringer gledesbud til de fattige,
forkynner frihet for de fangne og undertrykte
og gir de blinde synet tilbake.
Om dette ber vi deg på forbønn av Maria, Barmhjertighetens
Mor,
du som lever og råder med Faderen og Den Hellige Ånd fra
evighet til evighet.*

Amen

Pave Frans

Mariahuset

40 år

Av Kristin Sæther Chandras

Lørdag 27. september 2015 strømmet levende musikk ut fra hagen i Erling Skjalgsonsgate 2, og et festtelt snodde seg gjennom hele hagen. Mariahuset feiret 40 år! 70 gjester var med å feire dette forunderlige stedet som har rørt så dypt i så mange og fortsatt gjør det.

Sødal, som gjenkjente lengselen. De fikk en anonym pengegave som muliggjorde å kjøpe huset de fant på Frogner. Så møtte de Bunte, Laila, Synnøve og Susanne på sentrale institusjoner i Oslo, og fellesskapet oppsto imellom dem. Aslaug Espe flyttet inn. Et nytt kapittel hadde begynt. Mange mennesker har kommet og gått i Mariahusets 40-årige historie, noen har bodd der i mange år, noen kortere perioder. Laila, Susanne, Synnøve og Bodil bor der fortsatt. I tillegg har huset mange medarbeidere og venner. Alle er en del av fellesskapet og bærer Mariahuset på ulike vis.

Feiring med gymnastikk og fotvask

Dette er den ytre historien kort fortalt. På festen fikk vi høre mange personlige historier om møtet med Laila, Synnøve og Susanne, som er midtpunktet

Slutten av 70-tallet. Wera Sæther, Susanne Schanche, Bodil Sødal og Synnøve Jensen danser.

Det begynte altså i 1975. Psykolog og forfatter Wera Sæther (se også neste artikkel) bodde i 1973 et halvt år i et L'Arche-fellesskap i Frankrike. L'Arche (Arken) er en internasjonal organisasjon bestående av bofellesskap hvor mennesker med utviklingshemming lever sammen med såkalt normale mennesker. Fellesskapene finnes over hele verden. L'Arche ble grunnlagt av teolog og filosof Jean Vanier i 1964. Denne erfaringen gav næring til en lengsel Wera Sæther hadde båret på lenge etter å starte bofellesskap med mennesker med forskjellige utgangspunkt og utfordringer i livet. Hun flyttet tilbake til Oslo fast bestemt på at denne lengselen skulle bli virkelighet. Et lite nettverk av mennesker ble involvert. Etter en stund møtte hun Bodil

Gudstjeneste med Morten Svendsen i lille-kirken.

Bodil Sødal og Synnøve Jensen.

i fellesskapet. Mange snakket om dyp berøring, om skjellsettende og grensesprengende møter, om Guds-møter i møte med det sårbare i de tre og i seg selv. Vi så lysbilder i nærmere tre timer avbrutt av allsang, musikk og fortelling. Laila ledet en lengre seanse med fysmus – et innholdsrikt gymnastikkprogram!

Festen gikk over i suppe og fotvask. Fotvasken har alltid vært sentral i Mariahusets historie. Ikke bare skjærtorsdag. Denne dagen vasket 70 mennesker hverandres føtter i teltet i hagen! Fotvasken gikk over i messe. P. Joseph Mulvin feiret messen, slik han gjør annenhver tirsdag i Mariahusets kapell gjennom hele året. De andre tirsdagene er det luthersk gudstjeneste med Rut Ugland eller Ole Johan Beck. Liturgien er blitt formet gjennom årene, men flere av sangene har vært der

nesten fra starten. Laila har en sentral plass som med-liturg, og gangen i messen sitter i benmarginen. Mange er blitt berørt av hennes helt spesielle tilstedeværelse i messen. Denne lørdagen var det pakket i «lille-kirken» (Bunte satte dette navnet på kapellet). Kraftfull sang og mange gledesfylte lyder. Synnøve danset.

Økumenisk kommunitet

Med Laila, Susanne og Synnøve i midten av fellesskapet har de blitt veivisere for et sant økumenisk liv. De har vist hva som er kjernen i troen. Økumenikken var ikke noe som egentlig ble valgt i Mariahuset, den bare ble til ut ifra det faktum at det alltid har vært både katolikker, lutheranere og også mennesker med andre religiøse ståsted i fellesskapet. Alle har funnet sin plass i lille-kirken. Mariahuset ble i 2006 anerkjent som økumenisk kommunitet av både Den norske kirke og Den katolske kirke. Biskop Ole Kristian Kvarme og biskop Bernt Eidsvig skrev under dokumentet. Dette har, etter det vi vet, ikke skjedd før i Norge. Under gudstjenesten tirsdag 29. september, som også var en del av feiringen, prekte de to biskopene sammen i lille-kirken.

Hellig hverdag

Tilbake til festen på lørdagen. Fra kapellet vandret alle ut til teltet i hagen igjen, hvor festmiddagen skulle

finne sted. Der ble det spist, sunget og spilt til langt ut på kvelden. Alle gledet og undret seg over historien til dette helt spesielle stedet. Hva har holdt det i live? Ifølge Bodil Sødal er det hverdagslivets rytme med bønn, dans, oppvask, stell, brødbakst osv. gjennom glede, sorg og kriser. Når jeg spør Bodil hva som er det fineste med livet i Mariahuset, svarer hun: «Det har med oppdagelsen av det hellige i det hverdagslige.»

Mariahuset har overlevd som kommunitet i et samfunn som er blitt mer og mer byråkratisk med stort behov for diagnoser og «standarder». Til tross for at Mariahuset ikke passer inn i bydelens skjemaer, har de blitt tatt på alvor. Representanter fra bydelen har selv sett hva kontinuiteten, kvaliteten og trofastheten i dette huset har gjort med de tre i kjernen av fellesskapet.

I nitiden den lørdagen, etter at det var blitt mørkt, gikk jeg en tur rundt kvartalet for å få et barn til å sove. Da hørte jeg sang fra teltet langt opp i Nobels gate. Magnificat strømmet over fasjonable bygårder og villaer – jeg ble fylt med en dyp takknemlighet.

■

Kveldsbønn i lille-kirken.

Mariahuset er et økumenisk fellesskap hvor mennesker med utviklingshemming og såkalte normale mennesker lever sammen.

Annehver tirsdag feires vekselvis katolsk messe og luthersk gudstjeneste i husets kapell kl. 18.

«Livsfellesskapet i Mariahuset har Kristustroen som bærende kraft. Hvert enkelt menneske, med synlig eller usynlig funksjonshemning, har en enestående, mysteriøs og guddommelig verdi.»

Fra Mariahusets idégrunnlag

Barnet, døden og dansen

– Lovet være du, søster Brød

Av Jeanne Wreden OP

Wera Sæther inviterer oss inn i en fascinerende verden, kanskje også litt fremmedartet – i alle fall i utgangspunktet. Det handler om en kollektiv livsform, praktisk og eksistensielt, skriver hun i forordet – og om Mariahusets spede begynnelse. Det er nedtegnelser av observasjoner og refleksjoner over de første erfaringene som tas inn ettersom den lille kommuniteten vokser med nye medlemmer, som alle preger fellesskapet på sin egen måte.

Wera Sæther
Barnet, døden
og dansen
Lovet være du, søster Brød

emilia

Tekstene har tidligere vært utgitt i to bøker som utkom i 1978 og 1979 – nå foreligger de altså i en vakkert utformet nytgivelse fra Emilia, der bokas nette, lille format og omslagets enkelhet harmonerer godt med grunntonen i tekstene. Denne nye og reviderte utgaven er en del av markeringen av Mariahusets 40-årsjubileum. Forfatteren selv var med og grunnla Mariahuset sammen med Bodil Sødal. Vi så etter «de reddeste» barna, skriver hun, «de som ikke kunne sorteres i enkle kategorier og var ved virkelighetsgrensen» (s.26).

Wera Sæther hadde allerede høstet noen erfaringer fra Trosly nord for Paris, der Jean Vanier og Père Thomas Philip hadde grunnlagt L'Arche, et lite husfelleskap med psykisk utviklingshemmede.

På lignende måte ble Mariahuset til gjennom et fellesskap av voksne og sterkt psykisk og utviklingshemmede barn med diverse tilleggsdiagnoser.

Gud med liten «g»

Grunnleggelsen av Mariahuset var fra begynnelsen teologisk begrunnet: *Gud er nede*. «Gud» skrives konsekvent med liten «g» gjennom hele boka. Her understrekes det guddommelige nærværet i det lille «her nede» – i barnet: *Jeg ser på Bunte. Ser på Laila og Synnøve. Så barn gud er ... Så sulten gud er* (s. 178).

Utviklingen av relasjonene mellom de tre – etterhvert fire – ganske sterkt funksjonshemmede barna og de tre voksne (når Aslaug også flytter inn), blir til en erkjennelsesprosess. Forfatteren kaller det i den andre delen av boka for en reise – *en reise med gud inn i gud – midt i hverdagsarbeid og i natten*.

Leseren blir med på denne reisen inn til menneskets innerste kjerne, forbi forsvarsmurene, gjennom det ødelagte, til sjelens urgrunn, der guds avbilde står ansikt til ansikt med den menneskelige nød. *Kan hende heter reisen Påske* (s.109).

Ord-mystikk

Ordet har gjemt seg (s.74). Tekstene er spekket med underlig ordbruk, ordene blir til vibrerende setninger og små vers, det er likesom ord-«tegn» som indikerer mer enn definerer – de må tolkes. Man ledes til å søke under – eller bakenfor ordene. Hvordan sette ord på det ordløse?

Mellom klartekstdelene føres man inn i det mer ubeskrivelige – stemninger, eller opplevelsen av situasjonene slik de er uten nærmere forklaring.

Man kunne kanskje kalle det en slags «ord-mystikk»: *Jeg vet to ord. Det ene er ordet i seg selv. Det er øye i gud. Det andre har mennesket. Det er nær ... Det har døende i åndedrettet. Det er alles søster i alles gråt* (s.105).

«Ur-behovene» i mennesket

Barnas konkrete behov er de menneskelige «ur-behov» – sulten er der på en måte hele tiden, og maten, brødet, representerer det gode, det man får; det er kjærlighet, ømhet, nærhet – konkrete og forståelige uttrykk for det ordløse, ofte blir det sansbare eneste måte å kommunisere med virkeligheten på, og med de andre.

Alt er usminket og ekte. *Keisere har ikke klær* (s.163).

Redselen for å bli forlatt – lengselen etter ømhet og nærhet – ambivalensen. *Det fins ikke grense for tid sammen med Bunte, Laila og Synnøve. De vet*

om det aller forferdeligste, og det er forlatthet. Derfor fins det bare all-tid (s. 12).

«Forlatthet» er et gjennomgående tema i observasjonene – og i medinnlevelsen til forfatteren. Hun observerer ikke bare barna fra utsiden, men går på sett og vis inn i barnets ensomme avsondrethet. Barnas adferd uttrykker en slags ur-redsel i mennesket – den ligger ikke bare i de voldssomme raserianfallene, men også i de ulike måter man kapsler seg inn i seg selv – som Bunte når hun er opptatt av å kline ting inn i en hårtust – *hva er det som skjer når Bunte går inn i hårtusten sin og blir der inne* (s. 67). Og hvor kommer den fra, den åpenlyse angsten i skrikene om natten? *Alt er en klump vondt i et hull. Et skrik flerrer søvnen. Døden står i rommet ... Slik er det kan hende på bunnen av mennesket ... Noen må være der dag etter natt og natt etter dag. Det må ikke være ingen* (s.42).

Man kan lett forestille seg påkjennningene på kommunitetens beboere – hvor fortvilende desperat man kan bli med stadige nattlige forstyrrelser og å ikke makte mer, ikke nå inn til årsaken til denne ur-frykten, og hvordan det vekker uønskete reaksjoner i en selv: *Dette er barnet. Volden er jeg. Vold i hendene, vold langt inn i pusten: jeg vil ikke ha skriket ditt i huset mitt. Skriket ditt / i huset mitt / skriket ditt / i huset mitt* (s. 43).

Det handler om nattlige mareritt og sinneutbrudd fra en annen virkelighet og epileptiske anfall, det handler om den grunnleggende menneskelige nød og menneskets sårbarhet og hjelpeløshet. Men det handler også om gleden; det finnes også en ur-glede. En erkjennelse av hvordan Kristus manifesterer seg i hverdagen – guds kjærlighet levende i relasjonene – og i dansen og musikken.

Musikk og dans

Musikken, rytmen og dansen har vært en livsnødvendighet i dette unike fellesskapet – det som ikke kan uttrykkes i ord, formet til setninger, kan kroppene uttrykke. Rytmen gir kroppen en måte å beherske den indre uroen på, en kanal for vage fornemmelser og følelser. *Laila synger sent og tidlig ... Når ordene er veldig små og hjelpeløse, må armene og føttene tas i bruk* (s. 79).

P. Ronald Hölscher gir Susanne Schanche stolaen.

Menneskeverd og helsevesenets diagnosesystem

Wera Sæther har også noen refleksjoner over det offentlige helsevesen og måten kategoriseringen i ulike diagnoser ofte fører til fremmedgjøring overfor menneskene bak diagnosene.

Må det nødvendigvis være slik i et effektivt velferdssystem at diagnosene blir til personenes identitet? *For mange het Bunte Hjerneskadd og Psykisk utviklingshemmet. Men hun var bare menneske, uten påkledning av kunnskap og makt* (s.108). *For erkjennelsen er hun et lys på den vi alle er, på bunnen* (s. 132).

I vårt velferdssystem dreier det seg i liten grad om hva de med diagnostiserte funksjonshemninger kan bibringe oss – vi som også er mennesker med feil, ufullkommenheter og sår.

Levende fellesskap

Mariahuset ble altså opprettet i 1975 og er fremdeles et levende fellesskap som ikke bare har bevart den ånd som inspirerte tilblivelsen, men også har utviklet seg til et hjem og samlingspunkt for mange som bor utenfor kjernefellesskapet i «huset».

Boka avsluttes med et etterord av Bodil Sødal, som er den eneste igjen av de voksne fra begynnelsen. «Barna» er voksne nå, og med unntak av Bunte, som døde ganske tidlig, er de der alle: Laila, Synnøve og Susanne. Erika, som nevnes, har allerede i mange år

vært med som en solid pilar og del av fellesskapet.

Regelmessighet og faste rammer er viktig for å kunne takle uregelmessighetene, uroen og det uventete: «Tilbake i Mariahuset står vi og vasker opp slik vi har gjort hver dag i så mange år», skriver Bodil, «... hver enkelt gjør sin oppgave og er nødvendig for den andre» (s. 222).

Et øyeblikks uoppmerksomhet, så blir det uro og irritasjon.

Plask! Plask! Pust hvor er du? Nærvær hvor er du? ... Irritasjon går over til sårhet og stille åpenhet ... Blikkene møtes. Vi er her (s. 223).

Overskuddet av boksalget går til Suno Norge, en organisasjon som støtter sang- og musikkskoler for fattige barn i Bangladesh.

Wera Sæther:

**Barnet, døden og dansen
– Lovet være du, søster Brød**

Emilia forlag 2015

ISBN: 978-82-7419-148-8

223 sider

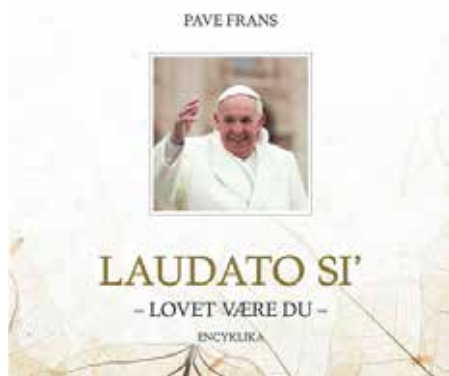
Heftet

Etterord av Bodil Sødal

Kr 300

Laudato Si'!

– Lovet være du!

I desember ble pave Frans' mye omtalte og hyllede miljøencyklika *Laudato Si'* utgitt på norsk. Pavens røst i miljøspørsmålet rekker langt utover Den katolske kirkes egne rekker og utfordrer oss alle til en personlig omvendelse. St. Olav har bedt tre personer om å dele på hvilket vis de selv har latt seg utfordre av Den hellige fars betraktninger om omsorgen for vårt felles hjem.

Biskop Ingeborg Midttømme, Møre bispedømme (Dnk)

– Jeg stilles ansvarlig for det jeg ser
Jeg ble overrasket da jeg leste *Laudato Si'* sammenhengende etter å ha lest mange korte sitater og kommentarer. Ingen hadde reflektert pave Frans' gjennomgående og sterke fokus på de marginaliserte i samfunnet og på de fattige. Det perspektivet berører meg mest. Han har en inntrengende appell om dialog og en ny universell solidaritet. Analysen av samfunnsutviklingen som fører til nedgang i menneskers livskvalitet og sosialt forfall, er skarp og veldig konkret. Jeg blir utfordret av at han setter ord på menneskehandel,

organisert kriminalitet, narkohandel, handel med bloddiamanter eller skinn fra truede dyrearter. Vår destruktive adferd blir så tydelig at jeg stilles ansvarlig for det jeg ser. Han får fram det som er det menneskelige som vi fremfor alt må bevare. «Vår frihet svinner bort når den overlates til blinde krefter – ubevissthetens, den umiddelbare behovstilfredsstillelsens, egoismens og voldens krefter» (art. 105).

Fokus på miljø-ødeleggelsene blir nærmest et bakteppe for dette enda større budskapet. Miljø-ødeleggelsene holdes hele tiden sammen med årsaker til menneskelig og sosialt forfall. Livskvalitet står i sentrum. Jeg blir utfordret av at dette sentrale budskapet i encyklikaen har fått så liten oppmerksomhet, og jeg blir berørt av hvordan han løfter opp alle de medmennesker som han omtaler som ekskluderte: «Sann økologisk tilnærming må *alltid* være en sosial tilnærming som inkluderer rettferdigheten i miljødiskusjonene, for å lytte til *både de fattige og jordens klage*» (art. 49); «Logikken som står i veien for radikale avgjørelser for å reversere tendensene til global oppvarming, er den samme som står i veien for å oppnå målet om å utrydde fattigdom» (art. 175).

Pavens tydelige politiske budskap er så godt forankret i bibelbruken, de lange linjene i kirkens historie og hos bispekonferanser i mange land, at det ikke er mulig å avvise det som innblanding i et område kirken ikke har noe med. Dermed åpner han også veg for håp. Håpet begrunnes ikke primært i vitenskap, dialog og fornuft, men i vår relasjon til Gud. Dermed legger han grunnlaget for vår syndserkjennelse. Det er en god utfordring til å være frimodig på troens betydning inn i disse store spørsmålene som handler om vår alles fremtid. «For troende blir det et spørsmål om trofasthet mot Skaperen siden Gud skapte verden for alle» (art.93).

Etter å ha satt ord på mye i vår verden i dag som er på tvers av Guds vilje, holdes vi fast i kallet til å påta oss forpliktelsen overfor skaperverket som det er gitt oss i Jesu evangelium. Det er den virkelig store utfordringen, men «hans kjærlighet leder oss alltid til å finne nye veier. Lovet være han!» (art.245).

P. Arne Marco Kirsebom SSCC KCHS, Sogneprest Asker og Bærum

– Ingen pessimist

I mange år har jeg lest meget rundt verdens økologiske problemer og utfordringer. Lenge har jeg ønsket et tydelig ord fra Kirken, fra Paven, om disse, da de berører oss alle og vår fremtid. Derfor var jeg meget glad da pave Frans offentliggjorde sin encyklika *Laudato Si'*. Det var med spenning jeg leste teksten i tysk oversettelse, og jeg er glad for å ha funnet mange tydelige ord.

Paven beskriver den komplekse situasjonen godt, og teksten har fått gode skussmål fra vitenskapelig hold. Det jeg setter pris på, er at han ikke vil være pessimist tross alvorret i situasjonen. Han skriver: «Håpet inviterer oss til å erkjenne, at det alltid finnes en utvei, at vi alltid kan legge om kursen, at vi alltid kan gjøre noe for å løse problemene» (61). Jeg mener encyklikaen bør leses utfra det perspektivet. Det ville også være i samsvar med encyklikaens ønske om å kalle leseren til å reflektere over

livet og å søke en fornyet åndelig holdning.

En fornyet holdning kan være å gjøre som den hellige Frans, ifølge Paven, nemlig å møte skaperverket som en forelsket møter sin utkårede. Altså å «høre» Guds «tale» i skaperverket, å se at skaperverket er Guds gave til oss, en gave vi må hegne om og ta vare på. Det kan derfor være en god åndelig øvelse å gå turer i naturen med et slikt blikk og ta inn over seg hvor vakker naturen er og la seg løfte av skjønnheten. Å lære seg å sette pris på mangfoldet i naturen og det naturlige.

Men det er likevel ikke enkelt å vite hva jeg som enkeltperson kan gjøre på det mer praktiske plan. Selvfølgelig er det fornuftig å overprøve sine materielle behov og redusere dem. Får jeg et anfall av kjøpelyst, bør jeg stoppe opp og tenke meg om det virkelig er nødvendig. Paven advarer mot den moderne tendensen å ville ha en umiddelbar tilfredsstillelse. Samtidig befinner vi som samfunn oss i den uheldige situasjonen at det økonomiske systemet er bygget på konsum og vekst. Ville alle følge veien med redusert konsum, må det føre til en annen økonomisk modell. Det forteller meg at veien videre ikke bare kan baseres på hva den enkelte gjør, men hva vi gjør sammen som samfunn og fellesskap. Det trenges en helhetlig utvikling som bør være bærekraftig. En utvikling som både har enkeltmennesket, familien, men også samfunnet for øyet.

Som prest satte jeg pris på noen vakre tanker om Kirkens eukaristi mot slutten av encyklikaen. Paven mener at i eukaristien finner skaperverket sitt høydepunkt. I et stykke materie som vi mennesker har forberedt, mottar vi den inkarnerte Guds Sønn. Eukaristien forbinder himmel og jord og gjennomtrenger hele skaperverket. Denne realiteten gjør messefeiringen med eukaristien til noe helt sentralt i den tjeneste jeg får gjøre for verden. Bare gjennom messen som Kirkens store bønn og annen bønn, vil en ekte fornyelse og omvendelse være mulig. Sett slik kan vi forstå Barmhjertighetens år som et svar på *Laudato Si*.

Terje Osmundsen,
styreleder Caritas Norge

Brevet som satte klimaet i bevegelse

«Ta godt vare på skaperverket. Mennesker kan iblant tilgi, men naturen gjør det aldri. Om vi ikke tar vare på miljøet, finnes det ingen annen utvei.»

Laudatio Si' var utvilsomt verdens viktigste publikasjon i 2015. Med sitt lærebrev og engasjement spilte pave Frans en avgjørende rolle for å sette ordskiftet om klima og bærekraft inn i den moralske rammen den hører hjemme, på en måte som troende og ikke-troende over hele verden kan forholde seg til uavhengig av politisk ståsted og detaljkunnskap om temaet. I en tid der etablerte eliter mister oppslutning, er det spesielt viktig at pave Frans – som på kort tid har oppnådd en ruvende troverdighet i store deler av verden – har kastet seg inn i den kontroversielle, men livsviktige kampen for en bærekraftig utvikling.

Laudatio Si' er en kraftig appell til hver enkelt av oss om å handle, før det er for sent. Under opptakten til COP 21 ble encyklikaen en «marsjordre» for bevegelsen GCCM, Global Catholic Climate Movement, der også Caritas Norge er medlem. Pave Frans ga grasrotbevegelsen sin aktive støtte. I desember kunne GCCM overlevere en appell med 900 000 underskrifter til president Hollande og FNs «klimasjef» Christina Figueres i Paris. Det katolske nettverket var en av meste innflytelsesrike globale NGO-ene som var aktivt til stede under forhandlingene. Deres viktigste seier var gjennomslaget for at målet om å begrense den globale oppvarmingen til maks 1,5 grader, ble tatt inn i avtaleteksten. At pave Frans så aktivt og tydelig støttet 1,5-gradersmålet, var trolig utslagsgivende for at flertallet av landene til støttet dette.

Selv opplevde jeg et annet eksempel på kraften som er utløst av *Laudatio Si'*. På et seminar under klimatoppmøtet om oljeselskapenes utvinning ved hjelp

av såkalt «fracking», siterte flere av innlederne fra *Laudatio Si'* for å begrunne sin motstand mot denne miljøfiendtlige metoden. Det ble til og med vist bilder fra lokale motstandsgrupper som ble tauet inn i politibiler mens de leste høyt fra pavebrevet! Dagen etter fulgte jeg en debatt mellom ministre og industrilederne om hva den nye klimaavtalen burde inneholde. Minst to ministre og en av industrilederne viste til pave Frans lærebrev som en begrunnelse for sine forslag til en mer ambisiøs klimaavtale.

Det er viktig å lese og drøfte *Laudatio Si'*, av flere grunner. En av dem er at paven evner å sette klima – og miljøutfordringene – inn i en «en helhetlig økologi» som spinger ut av menneskenes særlige ansvar for å ta vare på skaperverket. Frans, som selv er utdannet kjemiker og har konsultert et stort antall ledende vitenskapsmenn og -kvinner i arbeidet, dokumenterer overbevisende hvordan menneskenes handlinger påvirker klimaet, vannet, det biologiske mangfoldet og matproduksjonen, blant annet. En annen grunn er at *Laudatio Si'* så tydelig slår fast at det er de de fattige som selv ikke har bidratt til oppvarmingen, som er de første som blir rammet av klimaendringer.

Caritas jobber med klimautfordringene på lokalt, nasjonalt og globalt nivå, både gjennom talsmannsarbeid og gjennom prosjekter knyttet til klimatilpasning. Tørke og flom fører til at flere hundre millioner mennesker sulter. Matvaresikkerhet er en av Caritas Norges hovedsatsingsområder og et felt som er spesielt utsatt for effektene av ulike typer klimaendringer.

Arbeidet for å ta vare på vårt felles hjem kan ikke overlates til politikerne, hver og en kan få et mer fullverdig og meningsfylt liv ved å engasjere seg. En av måtene å gjøre det på, er å arbeide som frivillig for Caritas eller som fast giver til våre prosjekter.

Pave Frans:

Laudato Si'

Om omsorgen for vårt felles hjem

St. Olav forlag 2015

Oversettelse: Anne Bente Hadland

ISBN: 978 82 7024 309 9

Antall sider: 200

Pris: kr 198

Klimatoppmøtet i Paris

Av Kristine Gran Martinsen
Repr. fra NUK

De første to ukene av desember var verdens øyne rettet mot Paris og klimatoppmøtet, COP21. Der ble det forhandlet frem en ny klimaavtale, den første rettslig bindende klimaavtalen med reell deltagelse fra alle land. Som en del av den interreligiøse gruppen fra Norge, var undertegnede og OKBs samfunnskontakt Ingrid Rosendorf Joys vi til stede i Paris for å markere at vi står sammen, på tvers av religionene, i kampen for klimarettferdighet.

Klimapilegrimene ankommer. Foto: Ingrid Rosendorf Joys.

I forkant av klimatoppmøtet hadde mennesker over hele verden vandret som pilegrimer for klimaet. Dagen før åpningen av COP21 var hundrevis av klimapilegrimer samlet i Saint Denis-basilikaen for siste etappe av pilegrimsferden. Underveis ble det samlet inn underskrifter for en rettferdig internasjonal avtale i Paris. I alt ble det samlet nær 1,7 millioner underskrifter, som ble overrakt FNs klimasjef, Christiana Figueres, og den franske presidentens spesialutsending for planeten, Nicolas Hudot. Det var en svært rørt Figueres som med tårer i øynene takket for det utrolige engasjementet verden over.

Hudot poengterte at enhver generasjon har sin utfordring – og at dette er vår. De forrige generasjonene har klart å løse sine utfordringer, vi vil bli dømt av fremtidige generasjoner ut ifra hvordan vi løser klimakrisen. Erkebiskop av Brasil, Claudio Hummes, understrekte at vi som klimapilegrimer har vandret med håp om at Paris skal gi oss avtalen verden trenger. Sammen har vi bedt, og må fortsette å be, om en dramatisk reduksjon i karbonutslippene og at

rike land må hjelpe fattige i å møte klimaendringene.

Felles for mange av de religiøse aktørene som var til stede på COP21, var at man ønsket en ambisiøs og rettferdig avtale: en avtale der ingen ble glemt, der man har som mål at temperaturen ikke skal stige mer enn 1,5 grad (siden førindustriell tid), og der de rike landene må støtte de fattige landene slik at de får mulighet til utvikling, samtidig som verdens totale klimagassutslipp går ned. Til en viss grad ble pilegrimenes bønner hørt; det ble enighet om en klimaavtale i Paris. Parisavtalen er kun første steg på veien. Avtalen kan dessverre ikke sies å være ambisiøs, men den vil kunne legge til rette for at ambisjonene kan økes over tid, noe som er helt nødvendig for å nå både 1,5- og 2-gradersmålet.

Aldri før har så mange religiøse stemmer ropt ut til politikere at de må sette klima på dagsorden. Paven er blant dem som har engasjert seg. Den 8. desember, samtidig som COP21 foregikk i Paris, ble det satt opp et stort lysshow på Petersplassen for å skape bles rundt klimaforandringene. Dette kom

i etterkant av pavens siste encyklika, *Laudato Si*, som nettopp handler om miljøet og vårt ansvar for å ta vare på skaperverket. Konsekvenser av et endret klima er allerede med på å frata mennesker levebrød og hjem. Som kristne kan vi ikke lukke øynene for det som er i ferd med å skje.

Hvis ikke du har vært engasjert i klimaarbeid til nå, er det på høy tid å følge pavens eksempel og bli klimakatolikk!

FNs klimasjef Christiana Figueres mottar over 1,8 millioner underskrifter fra religiøse stemmer over hele verden. Paven har også signert!
Foto: Ingrid Rosendorf Joys.

Gud, så morsomt

Av Gerhard Helskog – journalist

Har du hørt om katolsk matematikk? $1+1+1=1$. Litt humor der, altså. Men er det sant at Jesus ikke lø?

Det nye testamentet forteller flere ganger at Jesus gråt. Men aldri at han lo. Judas lo. En humørløs Jesus er likevel en umulig tanke, mener komikeren Stephen Colbert. Han har tatt over som programleder for CBS «The late show» (etter David Letterman). Dermed er han kanskje USAs mest innflytelsesrike komiker. Colbert ble verdenskjent for ti år siden da han under den årlige middagen til presselosjen i Det hvite hus raljerte over president Bush, rett foran Bush. Middagsgjestene hev etter pusten, det var skandaløst, hysterisk og veldig morsomt. Colbert sa sannheten til makten. Hvordan våget han? Hvordan kunne verdens mektigste mann, presidenten i USA, la seg behandle slik? Spørsmålet er feil stilt. Forholdet er motsatt: USAs president kunne ikke vært den mektigste mannen i verden hvis han ikke ble behandlet slik stadig vekk. Vestlig demokratier har blitt sterke fordi de har latt humoren avsløre hykleri, maktmisbruk og tøv. Først når tøvet er avslørt, kan det korrigeres. Dette er en rensesprosess. Det er nettopp mangelen på latter som gjør at det alltid går til helvete med kommunistiske, nazistiske og islamistiske samfunn. Tyrannier får ikke den hjelpen latteren kan gi. Tyranner fengsler komikere og går selv til grunne.

Fri til å le. Kirken har vokst i 2000 år. Det hadde den ikke kunnet gjøre hvis den hadde vært så autoritær som ateistene vil ha det til. Tilbake til komikeren Stephen Colbert. Han er selvfølgelig katolikk. Mine sekulære venner elsker Colbert, men vet ikke at han i flere år har vært søndagsskolelærer. I et intervju med p. Thomas Rosica på katolsk TV (finnes på nett) hevder Colbert at Jesus selvsagt må ha ledd mye. Vi snakker tross alt om et gledens budskap. Colbert ser det som et manus for en komedie når Peter prøver å gå på vannet, han også. Det går bra helt til Peter tar blikket vekk fra Jesus og ser ned. Plupp! Som en tegneseriefigur synker han rett ned.

Colbert står i en lang katolsk tradisjon. Prester og klosterfolk utviklet parodi og satire i middelalderen, forteller Anders Piltz i boken «Det gråtende dyret». Narrenes eller Tåpenes fest var en forløper til julefeiringen. Med årene kom juleuken, hvor skolegutter og klerker i underordnede stillinger kunne kle seg ut som prelater og leke at de avsatte sine overordnede. De kunne kle seg nakne og sjokkerte. Til og med tulle med liturgiske sanger og tekster. Bren-

Tyrannier får ikke den hjelpen latteren kan gi.

ne blodpølse eller støvellær, istedenfor røkelse, og syngelidderlige sanger. Du ser rester i den såkalte «eselmessen» i Sens i Frankrike. Denne tradisjonen fører frem til karnevalet i Oslo.

Det er altså den kristne kulturkrets som har utviklet seg og gitt komediegrupper som Monty Python en plattform. En av mine favoritter er når de synger «Every sperm is sacred». De tuller med Den katolske kirkes livsfjerne uvilje mot prevensjon. I nummeret ser vi en far og en mor og deres 63 barn (!) starte et absurd musikalsk masseopptritt (sjekk Youtube). Senere i komedien dukker det for øvrig opp en protestant som skryter av at han har lov til å kjøpe seg prevensjon. Som protestant kan han glede sin kone så ofte han ønsker. Men vi forstår raskt på kona at dette er en glede hun dessverre ikke opplever så ofte. Monte Python

snur vitsen et øyeblikk – for ingen er fredet – og slår fast det alle vet, at katolikker er bedre elskere enn protestanter. (Mulig jeg trakk den konklusjonen litt langt.) Uansett. Katolsk uvilje mot prevensjon blir tøyset med. Det er bra. Alle er fri til å le, helt uten frykt.

Du kan tulle med Jesus. Men ikke med Muhammed. Da risikerer du at ekstreme islamister skyter deg. Spør de gjenlevende i satiremagasinet Charlie Hebdo. Som den katolske standupkomikeren Jim Gaffigan sa da publikum ikke lo av vitsene hans: «Enkelte liker ikke vitser om religion. Spesielt ikke de som går til helvete ...» Han lot det henge hvem som gikk til helvete, vitsene eller publikum.

Frykt ikke! Men Jesus sier altså: «Frykt ikke.» Colbert mener dette ikke bare er en oppfordring, men en ordre. I møte med overmakten driver latteren frykten av sted. Tenk på fortellingen om mannen som hadde vært syk i 38 år og så ble helbredet på en sabbat. Mannen var lykkelig. Han tok båret sin og gikk selv, bare for å få en reprimande fra de mektige rettroende fordi han løftet og bar båret sin på hviledagen. Da dette ble skrevet, må leserne ha ledd høyt og slått seg på låret. I kirken i dag leser vi de morsomste språklige bilder med stort alvor. Har du hørt om han som gikk rundt med en diger bjelke i øye, uten å legge merke til det selv? Paulus åpnet de kristne fra å være en liten jødisk sekt til å kunne bli en verdenskirke. Han gjorde det ved å slå fast at man ikke behøver være omskåret for å være kristen. Selvfølgelig møtte Paulus motstand fra tilhengerne av omskjæring. Til dem sa han at de gjerne «må skamskjære seg». Outch! Kirken fikk altså sitt organisatoriske gjennombrudd via en skarp replikk.

Ta Sigrid Undset, Hallvard Rieber-Mohn, Lars Roar Langslet, Kjell Arild Pollestad, Vetle Lid Larsen, Arne Berggren, Janne Haaland Matlary og biskop Bernt. De er skarpe og vittige. De er katolikker, men ellers selvfølgelig svært ulike. Det jeg tror de har forstått, er at humoren er et vern mot overmakten. Humor er forstandens siste skanse i møte med den mektige politiske korrektheten som ruller over landet.

■

St. Sunniva skoles jubileumsår

Av Kirsten Guldhaug Varkøy

2015 er historie, og dermed er 150-årsjubileumsåret til St. Sunniva skole over. Jubileet har preget skolen hele året, fra jubileumsmessen i Trefoldighetskirken 7. januar, der alle skolens elever og lærere, mange St. Josephsøstre og noen foreldre var til stede. Biskop Bernt feiret messen, og flere prester, deriblant skoleprest Nguyen Duc Khiem og sogneprest Pål Bratbak, var koncelebranter.

med flerkulturelt mangfold virkelig kom til syne. Vi var mange som kjente på svulmende stolthet og stor glede over å være en del av St. Sunniva den kvelden.

Først i toget!

Så fulgte 17. mai, der St. Sunniva skole fikk æren av å gå aller først i barne-toget, etter at skolens elevrådsleder tidlig på morgenen holdt tale ved kranesnedleggelsen på Henrik Wergelands grav og en gruppe fra ungdomskoret sang. Som jubileumsskole var St. Sunniva etter toget invitert av ordfører Fabian Stang til fest i Rådhuset, før dagen ble feiret videre på skolen.

Slag i slag

Skolens dag 15. oktober ble naturlig nok ekstra markert, og det ble bursdagsfeiring hele dagen: morgensamling og messe i St. Joseph kirke, sveler

til alle elevene (ca. 540) i storefri, jubileumscup i fotball, åpne dører til klasserommene for foresatte, samt arrangement om kvelden for elever, foresatte, lærere og tidligere elever.

I desember kom jubileumsboken i salg, en bok som i tekst og bilder gir et historisk tilbakeblikk, innblikk i skolehverdagen og resymé av jubileumsåret. En flott bok er det blitt, og den kan fortsatt kjøpes på skolen for kr. 350. Det har også vært solgt drikkeflasker, nøkkelbånd og gensere med skolens jubileumslogo.

Julesangften 10. desember markerte avslutningen av jubileumsåret med to sprekkefulle konserter i St. Joseph kirke. Skolens elever viste igjen at det ikke bare er i de teoretiske fagene elevene får utvikle seg, men som hele mennesker med alle sine talenter.

Høydepunktet i jubileumsfeiringen fant sted i Oslo konserthus 25. april. En nærmest fullsatt sal fikk en fantastisk forestilling der nåværende og tidligere elever deltok med sang, musikk og dans, og alle innslagene hadde meget høy kvalitet. Fire lærere som selv har vært elever på skolen, samt tre andre ansatte, dramatiserte skolens tilblivelse med de fire franske St. Josephsøstrene som ankom Christiania i 1865 og startet skole tolv dager senere. Fjerde trinn hadde en flott fremføring av legenden om St. Sunniva, og to lærere ga i sin tale et humoristisk bilde av hvordan det er å være lærer ved en katolsk skole. Mellomtrinnskoret og ungdomskoret (med ca. 100 medlemmer!) imponerte som alltid. Alle de tilstedeværende glemte nok at forestillingen gikk litt på overtid da alle deltakerne til slutt sto på scenen i avslutningsnummeret *We are the world*, der skolens særpre

St. Sunniva skoles jubileumsbok.

– Her skal jeg bo

En samtale med Rolf Sand om St. Sunniva skole

I anledning jubileumsåret fikk undertegnede tips om at skuespiller Rolf Sand var nært knyttet til St. Sunniva i sin barndom, og i høst fikk jeg en samtale med Sand, som fyller 96 år i februar.

Rolf Sand presiserte at han ikke har vært elev ved St. Sunniva, men bodde åtte år, 1926–1934, på internatet i fjerde etasje i samme bygning som skolen, mens han var elev ved St. Olav menighetsskole. Han har mange betraktninger om og minner fra de to skolene.

Alene

Sand legger ikke så stor vekt på bakgrunnen for at han bodde på internatet, men på spørsmål om årsaken, fortalte han en bevegende historie om at han 6 ½ år gammel, med en koffert og trehjuls sykkel, ble plassert ved inngangen til St. Sunniva med instruks om å si: «Her skal jeg bo.» Moren hadde dratt til USA for å prøve seg som ballettdanser, og meningen var at sønnen skulle komme etter. Men da moren sendte sin søster og sønn billetter til Amerikabåten, solgte tanten billettene og plasserte nevøen hos St. Josephsøstre. Etter at moren forgjæves hadde stått på kaien for å ta imot sønnen sin, mistet familien all kontakt med henne.

Fattig og rik

Rolf Sand føler sterk tilknytning til St. Olav kirke, der han har hatt de store barndoms- og ungdomsopplevelsene. Da St. Olav menighet ble opprettet i 1843, var ifølge Sand halvparten av menigheten tidligere håndverksfamilier fra kontinentet som var blitt proletarisert og tvunget inn i industrien. Dette var fattige familier. Samfunnet var preget av store klasse-skiller. Det var kun bemidlede familier som kunne la barna gå på St. Sunniva skole fra den ble etablert i 1865, mens barna fra fattige familier gikk gratis på St. Olavs menighetsskole. De store

klassemillene opplevde Rolf Sand tydelig, og han har grunnet meget på disse. Han synes slett ikke dette passet i Kirken; det var ikke et kristent menneskesyn som rådet. Han innrømmer at han nok misunte barna som fikk gå på St. Sunniva. De var privilegerte, hadde foreldre som ønsket mer avansert undervisning for barna enn menighetsskolen kunne gi, de var velkledde og bodde sammen med foreldrene sine. St. Josephsøstre holdt basarer og konserter til inntekt for skolen, og de skaffet gode lærerkrefter. Den siste fløyen på St. Sunniva sto ferdig i 1929, og da benyttet menighetsskolen to klasserom i tredje etasje, langt unna hovedinngangen som de betalende elevene brukte. I stedet måtte Rolf Sand og hans medelever benytte baktrappen. I de to rommene gikk 1.–7. klasse sammen. Guttene gikk bare de første årene. Elevene fra de to skolene var også adskilte i frimittene. St. Sunniva-elevene hadde hovedskolegården, mens menighetsskolens elever var lengst oppe ved hønsehuset. St. Sunniva fikk stadig bedre renommé, mens det motsatte var tilfelle for menighetsskolen.

Internatliv

Rolf Sand husker godt hvordan det var å bo på internatet og sier:

– Nå må St. Josephsøstre ha meg unnskyldt, men jeg lurte på hvorfor de slo så mye og så hardt. Jeg fikk aldri noe svar.

Noen av søstrene minnes han som «de rene helgener», andre for at de slo. Han husker mange slag og mye juling. Dette var dog ikke spesielt for St. Josephsøstre, men typisk for datidens barneoppdragelse. Da pastor Irgens ble apostolisk administrator i bispedømmet, forbedret forholdene seg for internatbarna. Han forbød søstrene å slå og avskaffet ordningen med at barna måtte i kirken tre ganger hver søndag og gå til messe før

hver skoledag. Sand mener at menighetsskolen ble slått sammen med St. Sunniva skole omtrent samtidig med at han flyttet derfra i 1934. Dronning Josephine var en ivrig samarbeidspartner for St. Josephsøstre ved deres oppstart i Akersveien, og Sand minnes dronning Mauds julegaver som ble gitt internatbarna. Han husker at han fikk en vogn med to hester av dronningen.

Gartner og skuespiller

Søstrene satte stadig opp teaterforestillinger på skolen, og når Rolf var med som skuespiller da den nye fløyen ble åpnet. Han utdannet seg til gartner og arbeidet på Skaugum, men måtte flytte derfra da tyskerne overtok stedet under krigen. Han var da så heldig å få jobbe som gartner hos St. Josephsøstre i Akersveien, og han bodde på Instituttet i fire år. Også nå ble han med i diverse teateroppsetninger. Søstrene hadde bifalt hans yrkesvalg som gartner, men da han brøt opp for å bli skuespiller, spådde søstrene ham et liv i rennestenen. Da han imidlertid som hovedrolleinneholder på Nationaltheatret mottok publikums hyllest, så han flere St. Josephsøstre som stolte deltok i applausen.

Avslutningsvis kunne jeg berolige Rolf Sand med at St. Sunniva nå – som vi ikke minst viste frem i jubileumsåret – har et mangfold av elever med ulike kulturelle og sosiale bakgrunner.

Kirsten Guldhaug Varkøy er lærer ved St. Sunniva skole.

Rolf Ove Heier Sand er norsk skuespiller og instruktør og har hatt mange verv i Den katolske kirke i Norge. For det brede lag huskes han nok best for sin rolle Gamle Bør i filmen *Bør Børson* fra 1974.

Renovering av St. Torfinn kirke

Sommeren 2014 ba Oslo katolske bispedømme St. Torfinn menighet om å utarbeide en plan for renovering av kirketaket, som hadde betydelige sopp og råteskader. Etter hvert utviklet dette seg til en arbeidsbeskrivelse og utarbeidelse av et tilbudsgrunnlag hvor også enkelte andre elementer ble tatt med. Kirkebygget er oppført etter tegninger av arkitekt Gunnar Bjerke, og det var viktig å ta hensyn til at kirken i 2011 av Hamar kommune ble regulert som bevaringsverdig. Kirken skulle etter renoveringen fremstå slik den var ved ferdigstillingen i 1939.

Fem firma deltok på tilbudsbehandlingene senhøstes 2014, men bare to leverte tilbud. Tilbudet fra Byggmester Einar Kristiansen A/S ble antatt 23. desember, og arbeidet startet 2. mars i 2015. Målsettingen er at arbeidene som blir utført, holder i 50 år, med unntak av takpappen, som må påregnes skiftet etter 25 år. Toppen av tårnet antas å holde i ytterligere 25 år uten utbedringer nå.

Taket over koret ble åpnet først. Det viste seg at skadene i takkonstruksjonen var så omfattende at hele taket og isolasjonen ned til pappen over himlingen måtte fjernes. Både over koret og senere over kirkeskipet viste det seg at yttertaket var så dårlig at en tråkket gjennom på flere steder. Murkronene ble rensket og påsmurt soppdrepende middel, løse teglstein ble murt fast og muren reparert. Over korveggene ble det nye taket hevet 3-4 cm og ga plass for en lang luftspalte hele veggen rundt, samtidig som en ny lyre på mønet sikret god gjennomlufting.

På taket over kirkeskipet var det også store sopp- og råteskader, men her kunne heldigvis taksperrene beholdes og mye av isolasjonen bli liggende. For øvrig var arbeidene tilsvarende det som ble gjort over koret. Men i stedet for å plassere en rekke luftelyrer langs mønet – noe som ville bryte med kirkens

utseende – valgte en å åpne maksimalt de eksisterende luftespaltene i taksticket og montere mekanisk avtrekk på kirkeloftet. Snekkerarbeidet omfattet bl.a. 216 m² nytt tak og takpapp over kor og kirkeskip og ytterligere 116 m² ny takpapp over sideskipene og sakristiene.

Kontraktarbeidene var ferdig 29. mai, én uke før avtalt tid, mens noen tilleggsarbeider gjensto.

Alle vinduer og glugger er gått over, spesielt var tårnsluggene alvorlig medtatt. De er reparert og ekstra sikret med bolter og behandlet med mange lag oljebeis. Vinduer av teak er påstrøket flere lag teakolje.

Kontraktarbeidet dekket det meste, men det ble bestilt en del tilleggsarbeider. Firma Mestermur AS utførte forannevnte ekstra muring og rensk langs toppen av veggene og gavlene, videre en del fuging og reparasjonsarbeider på kirkeveggene og på hovedtrappa.

Blikkenslagerfirma Trond Bakke monterte 112 løpemeter nye firkantede kobbertakrenner med takrennekroker, 72 lm til dels nye nedløpsrenner, nye toppbeslag på gavlene og til dels nye vinkelbeslag tak/vegg.

Firma Energima sto for ferdigstillingen av det mekaniske avtrekket på kirkeloftet. Viftemotoren har innebygd termokontakt som stanser vifta ved varmgang. Overvåking av vifta skjer fra en regulator og varsellamper på galleriet. Elektrikerfirma Brødrene Melby AS utførte alt det elektriske.

Hele renoveringsarbeidet med i alt åtte tilleggsarbeider kom på 1,67 millioner kroner. Dette var kr 167.000 over overslaget fra desember 2014. Fordyrelsen skyldtes i sin helhet nødvendige tilleggsarbeider for kr 212.000 på kortaket og på toppen av veggene og gavlene.

Rosevinduet med glassmaleriene fra 1953 utført av Bjarne Strand, som i mange år hadde vært Emanuel Vigeland's assistent, viste seg å være i meget dårlig stand på tross av reparasjoner på 1980-tallet. Representanter fra Norsk Kunstglass AS i Oslo tok ut alle 30

feltene og brakte de til sitt verksted i Oslo. Mye av blyet rundt disse feltene var blitt sprøtt og måtte skiftes. Ødelagt glass ble erstattet, skader reparert, og alt glasset ble rengjort. Både vindusrammen og treverket i sprossene – som er av teak – ble rensket og påført fire lag teakolje. Det remonterte vinduet skinner nå som det skulle være nytt, bare synd at opplevelsen inne fra kirken er vesentlig «beskåret». Reparasjonen av rosevinduet ble trukket ut av renoveringskontrakten. Prisen ble kr. 137.000, hvorav kr. 100.000 er dekket av en gave. Det gjenstår å få montert et utvendig isolerglass slik det tidligere er gjort på alle sidevinduene i kirkeskipet.

St. Torfinn-statuen fra 1934 utført av billedhugger Gustavson, viste seg å ha så store sprekker at større biter kunne løsne og falle ned på fortauet. Det var derfor nødvendig å ta ned statuen som hadde stått på kirkens sørfront siden 1981. Statuen ble sendt til Nidaros domens Restaureringsarbeider i Trondheim for nærmere vurdering, og i august forelå en omfattende rapport med beskrivelse av skadene og mulige tiltak. Omfanget av restaureringen – og dermed prisen – var svært avhengig av om statuen fortsatt skulle stå ute eller om den kunne flyttes innendørs. I møte i september d.å. anbefalte menighetsrådet det siste, og et nylig mottatt kostnadsoverslag lyder på kr. 73.000,- inkl. frakt. Saken er stilt i bero inntil videre.

♦ Terje F. Godager

Rekviemmesse for terrorofre i Paris

St. Olav domkirke i Oslo har fullsatt da det den 3. desember ble feiret pontifikal rekviemmesse for ofrene etter terrorhandlingene i Paris. HKH Dronning Sonja var til stede i messen, dertil en mengde representanter fra det diplomatiske korps og diverse tros- og livssynssamfunn. Også Oslo biskop Ole Christian Kvarme (Dnk) deltok. En gruppe fra Sølvguttenes sang. Den høytidelige rekviemmessen ble feiret etter initiativ fra Frankrikes ambassadør til Norge, Jean-Marc Rives.

Mariakirken og Mariakilden valfartssted i Barmhjertighetens år

Etter søknad fra sogneprest Piotr Pisarek OMI i Askim, har biskop Bernt Eidsvig av Oslo tildelt menighetens sognekirke og Mariakilden, som ligger på menighetens territorium ved Hovin gamle kirke, status som valfartssteder under barmhjertighetens jubelår.

Mariakilden har de siste 30 årene igjen blitt et valfartsmål, og menighetens sognekirke inneholder relikvier fra den hellige Faustyna Kowalska, som fremmet devosjonen til Den guddommelige miskunn.

• KI – Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo)

Messer og tunnelvælsignelser på den hellige Barbaras dag

Messe i tunnelen på Follobanen. Foto: Paul Marić.

Den hellige Barbara er skytshelgen for alle som jobber med sprengstoff, herunder også gruve- og tunnelarbeidere. I Norge pågår det til enhver tid adskillige tunnelprosjekter, og ved mange av disse jobber nå firmaer med arbeidere fra katolske land. Derfor ble også den hellige Barbara behørig feiret i opptil flere norske tunneler i år.

Det italienske firmaet «Condotta S.p.A» jobber med å grave ny tunnel på Follobanen. Follobaneprojektet skal sikre nytt dobbeltspor mellom Oslo S

og Ski. Det er det største samferdselsprosjekt i Norge og får landets hittil lengste jernbanetunnel. I anledning St. Barbaras fest ønsket arbeiderne at det skulle feires messe i tunnelen. P. Bharath Villavarayan kom for å høre skriftemål og feire messe, og ca. 60 italienske arbeidere, Italias ambassadør, samt gjester fra Jernbaneverket og andre samarbeidspartnere var til stede under messefeiringen, som ble avsluttet med vievannstenkning av arbeiderne og tunnelen.

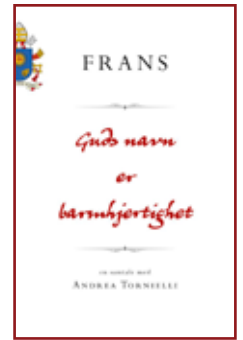
Denne messen fant sted i den enden av tunnelen som er nærmest Oslo sentrum (Sørenga). Men det ble faktisk feiret to messer i samme tunnel på denne dagen. Ved Åsland, omtrent i midten mellom Oslo og Ski, i tverrforbindelsen mellom tunnellopene, hadde italienske og spanske byggere satt opp et alter, pyntet med arbeidsredskaper og to statuer av den hellige Barbara. Etter messen, som ble feiret på engelsk av p. Andreas Rupprecht SM, velsignet p. Zephyrin Ligopi Linzuwa de to statuene. Statuene ble så plassert ved innkjøringene til begge tunnellop, og arbeidsformannen glemte ikke å formane alle om å sørge for ferske blomster jevnlig. Etterpå ble det fest i kantinen, og det ble gjort helt klart at Barbara-festen ikke er en hverdag.

En landsdel vel kjent med tunneler er Vestlandet, og den 4. desember var det også messe og fest i Solbakk-tunnelen – det nye Ryfast. Ryfast-prosjektet skal sikre fastlandssamband mellom Ryfylke og Nord-Jæren, samt bygge nytt fastlandssamband mellom Hundvåg og Stavanger sentrum. Ryfasttunnelen blir inntil videre verdens lengste (20 000 meter lang, hvorav ferdig 4 000 meter på hver side) og dypeste undersjøiske veitunnel (ca. 300 meter under havnivå). Hovedentreprenør er et slovakisk-norsk selskap med arbeidere fra 17 nasjoner. Messen her ble feiret av p. Sigurd Markussen.

Også i Nord-Norge bygges det tunneler. I Kåfjord i Troms Kåfjord ble den hellige Barbara feiret av arbeiderne som bygger den 5,8 km tunnelen gjennom Nordnesfjellet fra Manndalen til Nordnes. Det er det sveitsiske selskapet «Marti Contractors» som med islandsk samarbeid står for byggeprosjektet som er kostnadsberegnet til om lag 1,1 milliarder kroner. Når prosjektet er ferdig i 2017, vil E6 være forkortet med rundt åtte kilometer. Biskop Berislav Grgic av Tromsø feiret messe ca. 250 meter inne i tunnelen.

Intervjubok med pave Frans

Pave Frans' ferske samtalebok med den italienske journalisten Andrea Torielli, er utgitt på norsk på Pantagruel forlag. Den norske utgaven ble lansert samtidig med utgaver på 86 ulike språk. Boken ble samme dag, 12. januar, presentert ved en pressekonferanse i Vatikanet.

Den norske utgaven bærer tittelen «Guds navn er barmhjertighet» og er utgitt i forbindelse med Barmhjertighetens år.

Forlagssjef i Pantagruel, Alexander Elgurén, forteller avisen Vårt Land at han er stolt over å ha pave Frans på forfatterlisten og at boken har gjort inntrykk på ham:

– Når paven sår nye tanker om barmhjertighet, kan det være med på å forandre verden, sier han.

I forlagets egen omtale av boken heter det:

«I samtalen med Vatikan-spesialisten Andrea Torielli forklarer Frans – ved hjelp av minner fra sin egen ungdom og rørende episoder fra sin tid som prest – bakgrunnen for sitt sterke ønske om et ekstraordinært hellig år. Uten å underkjenne de etiske og teologiske spørsmålene presiserer han at Kirken ikke kan stenge døren for noen; dens oppgave er i stedet å åpne opp menneskenes sinn, slik at de litt etter litt kan lære å vise ansvar og ta avstand fra det onde de har gjort. I denne åpenhjertige samtalen unnadrar Frans seg heller ikke å snakke om det kompliserte forholdet mellom barmhjertighet, rettferdighet og korrupsjon.»

Paveboken har allerede rukket å få omtale i en mengde norske medier og er gjennomgående godt mottatt.

• Red.

St. Svithun innfører SMS-kollekt

St. Svithun menighet i Stavanger har som første katolske menighet i Norge lansert kollekt gjennom sms.

Slik gjør du det:

For å gi kr. 50,- send svithun50 til nummer 2160

For å gi kr. 100,- send svithun100 til nummer 2160

For å gi kr. 200,- send svithun200 til nummer 2160

Om du skulle ønske å gi mer, sender du bare flere sms. Du blir bare trukket ett beløp for hver gang du sender en sms.

Om du ønsker å bli trukket fast kr. 250,- hver måned, sender du svithunfast til nummer 2160. Da blir du trukket kr. 250,- fra din mobilregning den 20. i hver måned inntil du sender stopp svithunfast til nummer 2160.

Hver gang du sender en melding, vil du motta en bekreftelse fra menigheten på at gaven din er mottatt.

♦ St. Svithun menighet

Støttegruppe for klarissene

Nonnene ved Høysteinane kloster i Larvik har en nyopprettet støttegruppe. I klosteret bor det i dag ni nonner, hvis viktigste oppgave er å be for hele verden. Til dem kan alle komme med sine bekymringer, håp og gleder. Folks behov og ønsker blir tatt med i nonnes daglige bønner.

For å kunne leve i Norge, trenger klarissene hjelp og støtte. Dette kan gjøres ved hjelp av bønn, praktisk og økonomisk støtte.

Nonnene har et lite utsalg i klosteret, der man kan få kjøpt syltetøy, kort, krybber, lys, te og salve søstre selv har laget. Til jul arrangeres årlig en større julebutikk som er blitt populær blant Larviks befolkning.

Dessuten syr nonnene ved bestillinger, også messeduker og messehagler. Det tas gjerne imot bestillinger fra menigheter og privatpersoner.

Ikke minst har søstre fem gje-sterom, hvor man kan komme og leve noen dager i ro og stillhet, delta på mes-ser og tidebønner.

Kunne du tenke deg å bli med i støttegruppen for nonnene, eller kunne tenke deg å bidra på den eller andre måten, kan du kontakte leder for støttegruppen Hege Benedicte Fossum via klaraforening@gmail.com eller tlf. 932 10 396. Kontonummer er 2510.20.07940.

♦ Støtteforening Klarasøstre/red.

Luthersk gudstjeneste på Sørsolvær

Den 5. august 2015 hadde den lutherske sognepresten i Lurøy gudstjeneste

i Mariakapellet i Sørsolvær. Dette er et katolsk vigslet privat huskapell – Sacellum Sanctae Mariae in Insula Sørsolvær – i kjelleren til den katolske konvertitten Ove Magnus Olsen og sogner til menigheten i Mosjøen/Mo i Rana. Kapellet er viet Vår Frue av Lourdes og St. Bernadette.

Det var et sterkt ønske fra sogneprest Anders Rosland om å få benytte kapellet, som han har besøkt flere ganger. Selvfølgelig benyttet han egen båt mellom holmer og skjær.

Dette var den første lutherske gudstjeneste «på holmene» etter reformasjonen, bortsett fra at Thomas von Westen holdt kveldsandakt her andre juledag 1718 etter hjemreise fra Finnmark i Risvær i Solværoyan.

Sognepresten var meget fornøyd med oppmøtet, anslagsvis atten personer møtte. Det ble bestemt at det ble gudstjeneste med nattverd denne dagen. Som avslutning ble «I Nasaret satt der en jomfru i lønn», Lourdeshymnen av Pollestad, sunget!

Etter gudstjenesten var det kirke-kaffe som barn og svigerbarn av undertegnede arrangerte. Sognepresten spilte gitar, og to barnebarn var med på «Måne og sol»! Det ble en fin avslutning på kvelden før sognepresten med følge reiste hjem med båt til Onøy. Han har ønske om å gjenta dette sommeren 2016.

♦ Ove Magnus Olsen, Den Hellige Ånds menighet Den Katolske kirke på Helgeland

Helligkåring av Mor Teresa

Pave Frans ga torsdag den 17. desember 2015, under en privat audiens med Helligkåringkongregasjonens prefekt kardinal Angelo Amato SDB, grønt lys for helligkåring av den salige Mor Teresa av Calcutta (Agnes Gonxha Bojaxhiu).

© 1986 Turelio | Wikimedia Commons

Den salige Mor Teresa av Calcutta er grunnlegger av kongregasjonene Nestekjærlighetens misjonærer (for menn og kvinner). Hun er født den 26. august 1910 og døde den 5. september 1997. Saligkåringen ble forestått av den hellige pave Johannes Paul II (1978-2005) den 19. oktober 2003 på Petersplassen, i samme messe som han feiret sitt 25-årsjubileum på Peters stol. Saligkåringen skjedde bare seks år etter hennes død.

De medisinske ekspertene i Helligkåringkongregasjonen anerkjente allerede i september 2015 helbredelsen av en brasilianer fra en ondartet hjernesvulst i 2008 som vitenskapelig uforklarlig. Den teologiske kommisjonen i Vatikanet erklærte enstemmig helbredelsen av den da 35 år gamle mannen som et mirakel som var skjedd på Mor Teresas forbønn. Mannens hustru, familiemedlemmer og venner ba Mor Teresa i bønn om hennes hjelp.

Dermed er helligkåringprosessen for den albanskfødte ordensgrunnleggeren og mottaker av Nobels fredspris nå avsluttet. Hennes hjelp til de fattigste av de fattige i gatene i den indiske byen Calcutta gjorde henne verdensberømt. Datoen for helligkåringen blir bestemt på det neste konsistoriet med kardinalkollegiet. Etter all sannsynlighet vil det skje den 4. september 2016, søndagen før nittenårsdagen for hennes død den 5. september 1997. Dette ville være et høydepunkt i det hellige år som pave Frans har viet til temaet Barmhjertighet.

♦ VIS/Kathpress/Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) (pe)/red.

Pave Frans besøkte synagogen i Roma

Søndag 17. januar besøkte pave Frans den største synagogen i Roma, et par kilometer unna Vatikanet. Han er den tredje paven som besøker synagogen. I Italia feires hvert år «Jødedommens dag» nettopp denne dagen, altså på dagen før bønneuka for kristen enhet starter.

Under besøket hilste paven på en rekke personer i det jødiske samfunnet. Overrabbineren Riccardo di Segni minte om at ifølge rabbinsk tradisjon blir en handling som gjentas tre ganger, til en fast vane.

I sin tale fortalte paven at da han bodde i Buenos Aires, hadde han pleid å besøke synagogene. Og han sa at «i interreligiøs dialog er det vesentlig at vi møtes som brødre og søstre foran vår Skaper og priser ham, og at vi respekterer og verdsetter hverandre og forsøker å samarbeide. I den jødisk-kristne

dialogen er det et unikt og spesielt bånd takket være kristendommens jødiske røtter: Jøder og kristne bør derfor føle seg som brødre, forent av den samme Gud og av en rik felles åndelig arv.»

Paven sa at ved å besøke synagogen, fulgte han i sine forgjengeres spor. Pave Johannes Paul II var den første paven som kom på besøk, i 1986, og Benedikt XVI var den andre, i 2010.

Pave Frans minnet om *Nostra Aetate*, Det annet vatikankonkils erklæring om Den katolske kirkes forhold til ikke-kristne religioner, deriblant jødedommen. Han snakket dessuten om dokumentet med refleksjoner over katolsk-jødiske spørsmål som nylig er blitt utarbeidet av Vatikanets Kommisjon for relasjon med jødene.

Deretter gikk han over til de utfordringer som verden står ovenfor når det gjelder «helhetlig økologi». Han sa: «Som kristne og jøder kan vi, og må vi, tilby hele menneskeheten Bibelens budskap om å ta vare på skaperverket.» Han sa at «Livet er hellig, en gave fra Gud. Det femte budet sier at 'Du skal ikke slå i hjel' (2 Mos 20,13). Gud er Livets Gud, og han vil alltid fremme livet og beskytte det; og vi som er skapt i hans bilde, etter hans lignelse, må gjøre det samme. Ethvert menneske er skapt av Gud og derfor vår bror, uansett opprinnelse eller religiøs tilhørighet.»

Han snakket så om Holocaust og mintes jødene fra Roma som ble deportert til Auschwitz. Noen få av dem var tilstede i synagogen under talen.

Paven avsluttet talen slik: «Kjære storebrødre, vi må virkelig være takknemlige for alt det som det har vært mulig å virkeliggjøre i løpet av de siste femti årene, for mellom oss har den gjensidige forståelsen og tilliten og vennskapet vokst og blitt dypere. La oss sammen be Herren om å lede oss mot en bra, en bedre framtid. Gud har frelsesplaner for oss, som profeten Jeremia sier: 'For jeg vet hvilke tanker jeg har med dere, sier Herren, fredstanker og ikke ulykkestanker. Jeg vil gi dere framtid og håp' (Jer 29,11).»

♦ Hentet fra Vatikanradioens skandinaviske avdeling

Fødte på gaten, paven vil hjelpe

Natt til 20. januar fødte en kvinne fra Romania et barn på gaten på italiensk territorium, like utenfor Petersplassen, hvor hun pleier å sove. Pavens eget Kontor for den pavelige veldedighet reagerte umiddelbart og tilbød mor og barn husrom.

Både kvinnen og barnet ble umiddelbart tatt hånd om av det lokale

sykehuset Santo Spirito og skal ha det bra. Pavens almonissær, mgr. Konrad Krajewski, skal kjenne kvinnen fra før fordi hun er blant de mange hjemløse som holder til i området rundt Petersplassen og anvender baderommet som Den hellige far har gjort tilgjengelig for hjemløse. Mgr. Krajewski skal allerede under graviditeten ha tilbudt kvinnen husrom på et av Mor Teresas mødre-hjem rett utenfor Roma, men hun takket nei til tilbudet. Krajewski besøkte imidlertid kvinnen på sykehuset etter fødselen og tilbød henne på ny et års opphold hos søstrene. Nå avventer man de nybakte morens svar. Barnets far skal samtidig ha fått et særskilt bidrag fra pavens almissekasse.

♦ Vatikanradioen

Familier fra Eritrea og Syria i Vatikanets menigheter

Etter Angelus den 6. september i fjor oppfordret pave Frans «alle menigheter ..., og vi begynner i mitt eget stift, til å ønske en flyktningefamilie velkommen». Dette var pavens forslag til katolske menigheter til konkret å hjelpe de tusener av mennesker som er på flukt.

Vatikanet selv har to menigheter, St. Anna og St. Peterskirken, svært så ulike, men begge svarte umiddelbart på pavens oppfordring: I samarbeid med pavens almonissær, mgr. Konrad Krajewski, og Sant'Egidio tok de imot to familier. St. Anna tok imot en familie fra Syria bestående av mor, far og to barn. Peterskirken gav husly til en eritreisk fembarnsmor. Tre av barna er sammen med mor i Roma, mens to av dem fremdeles befinner seg i en flyktningeleir i Etiopia. Det yngste av barna, bare noen måneder gammel, ble født i Norge hvor familien hadde flyktet til, men de ble i henhold til Dublinkonvensjonen returnert til Italia.

♦ Vatikanradioen

Elisabeth Hesselblad helligkåres

Pave Frans utstedte den 14. desember 2015 et dekret om helligkåring av den svenske nonnen Elisabeth Hesselblad. Hun blir således den andre kanoniserte svensken etter den hellige Birgitta, som ble helligforklart i 1391.

Maria Elisabeth Hesselblad grunnla Birgittinerordenen, SS Salvatoris S. Brigidae, Vår Frelsers orden. Hun ble født i Fåglavik i Sverige den 4. juni 1870 og døde i Roma den 24. april 1957.

Etter lenge å ha arbeidet som sykepleier, reformerte Hesselblad Birgittinerordenen i Roma med særskilt betoning av kontemplasjon, hjelp til trengende og kristen enhet.

Biskop Anders Arborelius av Stockholms er svært glad over nyheten: «Paven har knapt rukket på innlede Barmhjertighetens år før det meddeles at den allerede saligkårede Elisabeth Hesselblad skal helgenforklares. Hun er virkelig et forbilde på konkret barmhjertighet. Midt under den tyske okkupasjonen av Roma gjemte hun flere jøder i klosteret i Piazza Farnese og ordnet en provisorisk synagoge. Staten Israel har tilegnet henne – som en av få svensker – utmerkelsen «*Rettferdig blant nasjonene*».

«Gjennom sitt arbeid for å fornye Birgittinestrene har hun bidratt til at denne orden nå er spredt verden over. Til tross for at hun tilbragte større deler av sitt liv utenlands, bevarte hun alltid kjærligheten til Sverige og virket og ba for enhet mellom alle kristne i landet vårt», forteller biskop Arborelius.

Den svenske grenen av Birgittinerordenen har i dag over femti klostre i diverse land. I Sverige er de representert i Djursholm og Falun.

Eksakt dato for helgenforklaringen er ikke fastsatt.

♦ Stockholm Katolska Stift

USAs biskoper donerer 1 million dollar til Kirken i Afrika

Kommisjonen for Afrika under Den amerikanske bispekonferanse donerer 1 million dollar til Kirken i Afrika. Dette ble besluttet under høstmøtet i Baltimore, og pengene skal gå til prosjekter i stift og bispekonferanser i 18 land. Prosjektet innbefatter bibelkurs, katekese, hjelp til seminarister osv. – og er et bidrag til å møte behovene til den voksende Kirken på det afrikanske kontinent. Ifølge en forskningsrapport fra Georgetown University har antall katolikker tredoblet seg i Afrika siden 1980 og er nå opp i 200 millioner troende.

Ordfører for kommisjonen, kardinal Theodore McCarrick, sa ved møtet i november at tilveksten til Kirken i Afrika er en gave til hele verdenskirken.

Bland dem som nå får bidrag fra USA, er bispekonferansen i Etiopia for sitt arbeid med sjelesorg overfor eritreiske flyktninger. Midlene skal anvendes særskilt for å tilby de katolske flyktninger steder hvor de kan be sammen. Siden 2011 har Den katolske kirke i landet tilbudt flyktningene bibelkurs, retretter og ekteskapsforberedelser.

Donasjonene kommer fra innsamlinger arrangert av bispekonferansen til dette formål.

♦ Vatikanradioen

Munk Robert 60 år som prest

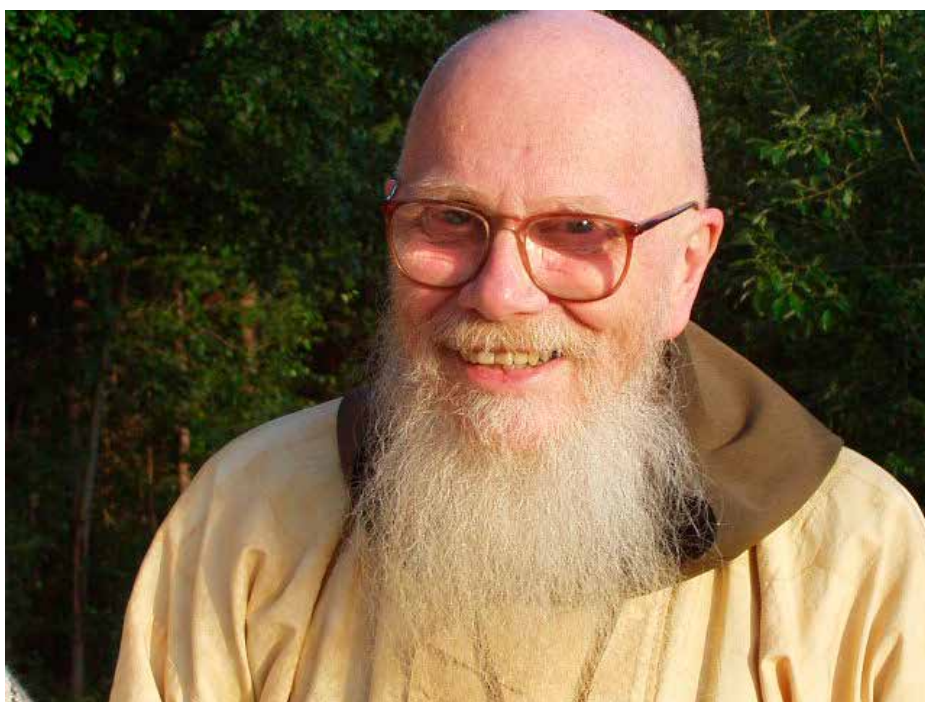
- *Da skal klokkene klinge ut over Tinnsjøen*

Av sr. Hildegard Koch OP

Det er lørdag ettermiddag. Om noen timer stenger butikkene, de siste innkjøp må gjøres. Tross alt mas og bråk rundt meg befinner jeg meg i en tilstand av andektig forventning. Jeg skal tilbringe en uke i stillhet og avsondrethet i en liten hytte langt inne i Telemarks skoger.

Jeg ankommer bussterminalen i tide. Varmen i bussen gjør meg godt, og på en måte gleder jeg meg til den tre timer lange reisen, som bringer meg nærmere ønsket jeg har hatt i lengre tid. Mine medsøstre har uttrykt bekymring over om jeg kanskje ikke ville holde ut det asketiske livet og kulden der oppe.

Bussen ruller, og jeg tenker på Robert Kevin Anderson og hans vidunderlige livshistorie: født i Connecticut, USA, hans far var av svensk opprinnelse, hans mor hadde irske aner. Allerede som 12-åring ville Robert gå i kloster, men han fikk tillatelse av abbeden først da han var 17. Fire dager før prestevigselen den 21. desember 1955 in Spencer, ble hans far tatt opp i Den katolske kirke og mottok Den hellige kommunion for første gang av hendene til sin sønn som nyviglet prest. Abbeden sendte den unge munken til studier ved Angelicum i Roma. Deretter ble han kalt til Argentina og Chile, hvor han tjente ordenen som novisemester.

Munk Robert kunne den 21. desember 2015 feire 60-årsjubileum som prest. Ad multos annos!

Sjåføren kjører jevnt og trygt. Hans ro smitter over på meg. Jeg lukker øynene og minnes hvordan det gikk med munk Robert i Norge.

«Munken kans»

Vi skriver år 1967. Den gamle marist p. Johannes Rommelse og den unge trappest Robert Anderson sitter på en sten midt i en blomstereng. Foran dem ligger den vidunderlige utsikten mot det 1000 meter høye fjellet Haakanes, som ennå er delvis dekket av snø, og mot Bjørnebekkfossen, som skummende tordner ned i Europas tredje dypeste innsjø (460 m), Tinnsjøen. Den gamle presten hadde alltid hjulpet Robert etter at han var kommet til Norge. Biskop Jon Willem Gran, selv trappist, ville selvfølgelig gjerne ha sett at hans medbroder hadde grunnlagt et kloster

i Norge, men ikke noe abbedi ville stå ansvarlig for det. Pater Robert hadde fått tillatelse fra sin abbed til å leve som eneboer. En norsk prest var ikke særlig optimistisk og uttrykte det som kanskje også mange andre tenkte: «Menneskene i fjellbygden forstår ikke munkelivet og er svært lukket overfor fremmede.» Men menneskene i Telemark, som ennå ikke hadde sett en katolikk, ønsket munken hjertelig velkommen; i dag kaller de ham «munken kans», dvs. «munken vår».

Eneboer

Hvordan gikk det så videre med munk Robert? Etter at han hadde tilbrakt noen år som eneboer, fikk han brev fra sin abbed i Amerika. Denne foreslo at han kanskje kunne ta opp unge mennesker og danne et

Kapellet hvor munkelyden tilbringer mange av døgnets timer. Dagene går med til ora et labora. Foto: Lilia Grube.

lite klosterfelleskap. Av denne grunn søkte pater Robert et passende sted i området, med bedre klima for frukttrær og åkerbruk. Høyt over Tinnsjøen fant han en liten, nesten forfallen gård hvor ingen hadde bodd på mer enn 70 år. Huset manglet dør, vinduer, gulv og tak. Han sov på låven, som manglet forside og dermed var utsatt for vind og vær. I mellomtiden var det blitt 1977. Men pater Robert var tilfreds og fortalte begeistret pater Rommelse om sitt nye prosjekt. Så det er ikke rart at denne under sitt første besøk i Hylland utbrøt: «Ja, det er vakkert her i den frie natur, og utsikten er herlig, men utover det finnes det jo ingenting her!»

Den 6. juni 1977 skrev pater Rommelse noen setninger i pater Roberts gjestebok. I dag virker de som en profeti som er gått i oppfyllelse, noe han selv ikke fikk oppleve: «Når alt det vidunderlige som vi har snakket om i går og i dag, blir til virkelighet, vil klokkene klinge ut over Tinnsjøen og munkene her i Hylland til alle tider syngre Herrens lov.»

Livet på Hylland

Midt i skogen stopper bussen. «Søster, De må gå av her», roper sjåføren fra førersetet. Ute er det bekmørkt, men på ca. 20 meters avstand ser jeg to lommelykter lyse; snart trer to munkeskikkelser frem fra mørket og kommer strålende mot meg. Gud være takk, jeg blir hentet! Den unge munken bærer ryggsekken min og går uten et ord ut i natten. Broder Robert hilser meg med fredshilsenen. Hans øyne stråler av glede. Deretter rekker han meg armen. Jeg er ikke sikker på hvem som støtter hvem, jeg må innrømme at jeg ikke er vant til å vandre, og aldeles ikke i dyp snø. Jeg aner og fornemmer at her venter meg noe helt utenom det vanlige.

Kapellet er reist med munkenes egne hender. Foto: Lilia Grube.

Har De noen gang hørt en klokke ringe klokken 04.00 om natten, midt ute i skogen? Jeg spretter ut av soveposen. Hvor er jeg, hvor mye er klokken? Beklemt tenner jeg et stearinlys. Jeg ser på vekkerklokken min. Fire! Jeg tar på meg brillene og studerer timeplanen for dagen. Altså ingen vond drøm. Klokken 04.30 begynner vigiliene. Deretter stille bønn. Så følger Laudes. Angelus ber vi mens vi bøyer kne, med hodet dypt bøyd, til minne om at Gud ble menneske.

I dyp stillhet inntar vi frokosten. To skiver brød, litt margarin og varm te. Rett etter frokosten går jeg til min lille hytte, som jeg først nå kan ta riktig i øyesyn: en seng, et lite bord, en stol, til venstre en selvlaget hylle, på gulvet en plasteske med en kanne full av iskaldt vann. Man trenger jo så lite for å være lykkelig!

På slaget 09.45 kaller klokken igjen. Ters, en såkalt liten tidebønn, skal bes. I tiden mellom de enkelte tidebønnene arbeider munkene. De lever etter den hellige Benedikts regel, med valgspåket Ora et labora, dvs. «Bed og arbeid».

Etter bønnen kommer munk Robert. Jeg byr ham en stol og ber ham å fortelle litt fra sitt klosterfelleskap:

– I 1998 feiret vi at det var 900 år siden vår orden ble grunnlagt i Citeaux. Vi som er her i vårt lille munkefelleskap,

prøver å fornye vårt liv i våre ordensfedres ånd. Vi vil følge regelen trofast og bevisst leve vårt liv i spenningsfeltet mellom bønn og arbeid. Vi vil leve enkelt og som de første kristne, i fattigdom følge den fattige Kristus. Vi ber særlig for kirkenes enhet. Vårt kloster skal fremfor alt være en kjærlighetens skole, hvor mennesker av forskjellige riter og nasjoner kan leve sammen i fred til Guds ære.

Klokken 12.00 ber vi Sekst, og deretter er det stille tilbedelse. Etter Angelus går vi til refektoriet, dvs. spisesalen, som i dette tilfelle er en gammel låve og gjør nytte som fellesrom, kjøkken, spisesal, spiskammer.

Middagen består av en velsmakende linsesuppe. Og selvfølgelig er det varm te, som hele dagen står på vedovnen. Mens vi spiser suppen i stillhet, lytter vi til åndelig lesning. Det er ikke bare munnen som skal oppta næring, men også ørene skal hungre etter Guds ord.

Etter oppvasken tar jeg en liten spassertur til et lite platå hvorfra jeg har en vidunderlig utsikt over fjellene og Tinnsjøen, som er dekket av tykk is. Den dype, urørte snøen demper til og med mine skritt, så at stillheten blir påtagelig.

Klokken 16.45 ber vi Non, og deretter feirer vi Den hellige messe, kilden og høydepunktet i hele det kristne liv.

Gjennom den forener vi oss med den himmelske liturgi og får allerede her del i det evige liv, hvor Gud er alt i alle. Vi forblir også en halv time i stille bønn etter feiringen av Eukaristien, før vi synger Vesper, Kirkens aftenbønn. Etter Vesper leser pater Robert en tekst av den hellige Bernhard. Med Kompletoriet avslutter vi så denne min første søndag i Hylland.

Gud bak alt

De neste dagene tilbringer jeg i stillhet og bønn. Jeg tar del i brødrenes måltider og overviner også mine hemninger og fyller tallerkenen til randen. Den friske luften ved Tinnsjøen gir appetitt.

Søndagens linsesuppe synes å komme fra en «uuttømmelig kilde», for det er linsesuppe på mandag og dessuten tirsdag. Jeg må ærlig innrømme at den smaker bedre og bedre.

Tiden gikk alt for fort, og mer enn gjerne ville jeg blitt ennå en tid, men plikten kalte. Gangstien tilbake til holdeplassen tidlig lørdag morgen overgikk nesten det som var mulig for meg, for det hadde snødd uavbrutt hele uken og veien gikk oppover nesten hele tiden.

Klokken var 09.02 da vi nådde holdeplassen, men bror Robert konstaterte ut fra de få sporene i nysnøen, at busen ennå ikke hadde kjørt forbi.

Da den velgjørende varmen i bussen tok meg imot få minutter senere, lot jeg meg lykkelig falle ned på setet. Styrket ville jeg nå vende tilbake til mitt eget kloster og fortsette enda mer ivrig mitt liv i Kristi etterfølgelse.

Før jeg tok avskjed med brødrene, hadde jeg spurt p. Robert hva som hadde vært det viktigste i hans lange liv som prest, eneboer og munk. Han svarte meg:

– Utholdenhet i bønn, hengivelse og det å se Gud bak alt.

St. Paul gymnas

– Katolsk gymnas i Bergen for deg som vil lære mer!

- Dyktige lærere
- Vi tar deg med til Europa
- Ypperlig læringsmiljø i moderne lokaler
- Katolsk – vi ser hele mennesket
- I Bergen sentrum, internatmuligheter
- Vennegaranti*
- Åpent for søkere fra hele landet

Søk St. Paul gymnas på vigo.no innen 1. mars

Les mer om skolen på www.stpaulgymnas.no

*Venner som kommer inn på St. Paul gymnas kan få gå i samme klasse såfremt det ikke hemmer læringsmiljøet og man har gitt beskjed om dette i elevkontrakten.

www.stpaulgymnas.no

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender*

15-18.2	Kurs for sogneprester og -administratører, Mariaholm
20-21.2	Pastoralrådsmøte, Mariaholm
24.2	Møte med Konsultorkollegiet, Oslo
6.3	Visitat i St. Magnus menighet, Lillestrøm
9-11.3	Annual General Meeting med Tribunalet, Edinburgh
11-13.3	Samling med Gravridderne, Reykjavik
16.3	Tros- og livssynslederforum
17.3	Møte med Finansrådet, Oslo
18.3	Møte med Pastoralrådets arbeidsutvalg, Oslo
20.3	Palmesøndags høymesse, Trondhjem
21.3	Oljevigselsmesse, Trondhjem
22.3	Konsultorkollegiet og Presterådet, oljevigselsmesse i St. Olav domkirke, Oslo
24.3	Skjærtorsdagens messe, St. Olav domkirke, Oslo
26.3	Påskenaattsvigilie, St. Olav domkirke, Oslo
27.3	Påskedags messe, St. Olav domkirke, Oslo
4-8.4	Den nordiske bispekonferanse møtes i Klosterneuburg, Østerrike
9.4	Ferming i St. Maria menighet, Stabekk
10.4	Ferming i St. Clara menighet, Kongsvinger
12.4	Messe hos søstrene i Lunden kloster
15.4	Møte med Pastoralrådets arbeidsutvalg, Oslo
16.4	Ferming i St. Johannes menighet, Sandefjord
17.4	Ferming i St. Olav menighet, Tønsberg
20.4	Møte med Konsultorkollegiet
21.4	Møte med Finansrådet, Oslo

Fra biskop Berislav Grgic' kalender*

11.2	Åpning av Barmhjertighetens dør i Karmel
16.2	Møte i konsultorkollegiet
20.2	HL Messe hos St. Elisabethsøstrene
23.2	Møte i finansrådet
20.3	Palmesøndag, Vår Frue kirke: Høymesse
22.3	Møte i konsultorkollegiet
	Møte i presterådet
	Oljevigselsmesse
24.3	Skjærtorsdag, Vår Frue kirke: Messen til minne om Herrens nattverd
25.3	Langfredag, Vår Frue kirke: Langfredagsliturgi
26.3	Påskeaften, Vår Frue kirke: Påskevigilien
27.3	Påskedag, Vår Frue kirke: Høymesse
28.3	Andre påskedag, Karmel: Høymesse
4-8.4	Den nordiske bispekonferanse i Klosterneuburg
15-18.4	Besøk fra Tribunalet
26.4	Møte i finansrådet
30.4	Ferming i Kristi Konge kirke i Narvik

Vern om livet fra befruktning til en naturlig død

Bli medlem i
Menneskeverd

www.menneskeverd.no

www.stolavforlag.no
siden 1889
... bøker som former deg

Gi ditt bidrag til nye St. Olav domkirke

Av redaksjonen

Den som tar en titt på webkameraet på katolsk.no, ser at nye St. Olav domkirke er i ferd med å ta form for alvor. Men når bygningen står klar i oktober, skal den forhåpentligvis også ha full innredning. Kanskje noen av St. Olavs lesere kan bidra med en kvadratmeter marmor?

St. Olav menighet har dannet en gruppe som samler inn penger til konkrete gjenstander i kirkerommet. Isabel Bjørnaas, som sammen med sin mann Terje og menighetsrådet leder innsamlingsgruppen, opplyser til St. Olav at de har organisert både julemarked, julesangkonkurranse, et eget «løp for den nye kirken» og en stor festmiddag. Grupper i menigheten, familier og enkeltpersoner har sponset ulike gjenstander. Helt nylig kom finansieringen for døpefonten i boks.

Følgende ting mangler ennå:

- Statue av St. Olav (140 000)
- Hovedalter, sidealter for Maria og Olav og ved døpefonten (460 000)
- Marmorgulv til 40-50 kvadratmeter altersone (250 000)
- Relikviarium til St. Olav-relikvien (100 000)
- Sakristiinnredning (ikke estimert)

Følgende ting er nylig sikret:

- Mariastatue (gitt av en vietnamesisk familie, 100 000)
- Korsvei (gitt av en vietnamesisk familie, 100 000)
- Tabernakel, evighetslampe og kirkebenker (gitt av en norsk familie, 1 000 000)
- Sedilla, benker for prestene, mulig bispetrone (gitt av en vietnamesisk familie, 80 000)
- 12 lysestaker (gitt av en norsk enkeltperson, 100 000)
- Døpefont (gitt av en vietnamesisk organisasjon og en norsk familie, 130 000)
- Kirkeklokker (seks deler, gitt av en familie fra Sri Lanka, 510 000)
- Alterring (gitt av en norsk enkeltperson, 60 000)
- Antependier til alteret (gitt av en

norsk enkeltperson, 50 000)

- Ministrantdrakter (gitt av en vietnamesisk familie, 30 000)

Øvrige gaver:

- Fra filippinske organisasjoner: 26 800
- Til Maria-alteret fra en polsk familie: 30 000
- Fra norske familier: 107 000

Gaver kan sendes til konto
4200.36.09736

Spørsmål kan rettes til sogneprest
Egil Mogstad på 995 65 587/egil.
mogstad@katolsk.no; økonom Per
Albert Vold på 908 51 419/per.
albert.vold@katolsk.no;
innsamlingskomitéen ved Isabel
Bjørnaas 906 48 770/Terje Bjørn-
aas 977 44 114/belter82@gmail.com

Slik så tomten ut 27. januar.

Gjennom Barmhjertighetens dør – Kristus

Av Maria Elizabeth Fongen

Hva er pave Frans' hensikt med å utrope et jubelår? Hvordan kan vi leve det helt og fullt som familie, og ta imot de nådegaver som følger med det?

Barmhjertighetsåret gir oss en mulighet til å foreta en pilgrimsferd i omvendelsens tegn, uten å måtte reise på noen lengre tur til et av verdens store pilegrimsmål. Vi kan ganske enkelt ta turen til en del av våre sognekirker her i Norge.

Reisen inn i barmhjertigheten skjer i våre egne hjerter; den handler om hjertets indre omvendelse, om virkelig å ville gå gjennom den Barmhjertighetsdør Kristus selv er; om å tre inn i Kjærlighetens hjertekamre, i åpenhet for hva Jesus inviterer hver og en av oss til å endre i våre liv. Barmhjertighetsåret gir oss en enestående anledning til å ta grep i oss selv, for mer og mer å ligne Kristus. Da vil frelsesverket hans fullbyrdes i oss.

For troende familier åpner Barmhjertighetsåret til å se med våkent blikk på våre relasjoner: Hvordan er vi egentlig mot hverandre i familien? Ser vi hverandres behov for kjærlighet? Har vi uttalte problemer som skaper uoverstigelige murer? Er det ting vi ikke tør å snakke om? Kanskje mister vi helt motet av å tenke på alt som ikke fungerer som det skal.

I jubelåret får vi en mulighet til å se inn i oss selv, ta et oppgjør med måter å være på, uvaner, laster, forsømmelser – og be hverandre og Gud om tilgivelse. Går vi gjennom en kirkes Barmhjertighetsdør med et oppriktig forsett om å ville endre oss til det bedre – skrifter våre synder, ber trosbekjennelsen, feirer Eukaristien,

reflekterer over Guds barmhjertighet og ber for pavens månedlige intensjoner – så gir Gud oss en usynlig, men virkningsfull nådegave: Han utsletter all vår syndeskyld og gir oss åndelig styrke til å begynne helt på nytt, som et nydøpt barn. Det er jubileumsavlatens vidunderlige innhold.

Å foreta en slik pilegrimstur som familie, kan ha en forløsende virkning på våre relasjoner: Det er Gud selv som kommer oss i møte, og Guds nåde kan gi oss mot til å be om og gi hverandre tilgivelse, se hverandre med et nytt blikk – anerkjenne Kristus i hverandre, bli lydhøre for Den Hellige Ånds stemme i vårt indre. Hva dette kan avstedkomme av små og store hverdagsmirakler i familien, er vanskelig å forestille seg, men at vi som familiedømmer vil få nåde til å leve mer kristuslikt, er det ingen tvil om.

Hele året gjennom kan vi foreta turer til de hellige barmhjertighetsdørene. Enkelte av oss har kanskje behov for å gå «flere runder», inntil de gode forsettene, de gode vanene, Jesu evangelium virkelig har festet seg i hele vår væremåte. For øvrig kan vi oppfylle jubileumsavlatens betingelser for våre avdøde familiemedlemmer og føres nærmere dem gjennom denne barmhjertighetshandlingen som overskrider dødens atskillelse.

Men også det helt enkle – å gå sammen gjennom Barmhjertighetens dør og erfare enheten i å motta jubileumsavlatens sakramenter, bevisste på at vi fremover vil gjøre vårt ytterste for å se hverandre med Kristi barmhjertige blikk – vil være en svært verdifull opplevelse som styrker hele familien. La oss gå sammen inn i Den guddommelige barmhjertighet.

KIRKER SOM KAN BESØKES FOR Å VINNE JUBELÅRSVAVLATEN

St. Olav Domkirke, Oslo

St. Paul kirke, Bergen

Begge har Barmhjertighetsdører som er åpne i kirkenes åpningstider. Sjekk deres nettsider for anledning til skriftemål og messe.

St. Laurentius kirke, Drammen, har åpen Barmhjertighetsdør med anledning til skriftemål og tilbedelse onsdager 17.30-19.30.

Sta. Maria kirke, Askim, er offisiell pilegrimskirke i jubelåret. Den har åpen Barmhjertighetsdør i forbindelse med kirkens messetider og katekeselørdager.

Mariakilden ved Hovin kirke i Spydeberg gjelder også som pilegrimsmål året gjennom.

Gud har skapt vår vakre planet og gitt liv til hvert eneste menneske, hver og en av oss. Gud elsker livet, han vil at alt og alle skal trives og vokse. Han har tenkt ut dyre- og plantearter ned til minste detalj, han har tenkt ut alle fargene på blomster og insekter; han har frydet seg over å lage et univers der alle ting som finnes, trenger hverandre, der alt henger sammen.

Gud, vår Far, har helt fra begynnelsen av gitt menneskene en svært viktig oppgave: Vi skal passe på jorden, være jordens forvaltere, jordens beskyttere. Det betyr å ta vare på og bruke riktig og rettferdig alt som finnes her på jorden, og det betyr også å sørge for at alle mennesker har det godt.

Men det er dessverre mye som ikke står bra til her på jorden nå. Menneskene har forurenset vann og luft og jord, søplet til og forsynt seg grådig av det jorden har å by på: vann, olje, planter og dyreliv osv. Mens noen bruker for mye av alt, er det mange som ikke har noe å spise. Når 62 personer på jorden eier halvparten av alle jordens rikdommer, er det noe som er alvorlig urettferdig. Slikt tåler ikke jordkloden vår, og det tåler ikke vi mennesker heller.

For kort tid siden har pave Frans derfor skrevet til alle mennesker av god vilje, og bedt oss snakke med hverandre om hvordan vi kan ta bedre vare på planeten vår og på hverandre. Paven ber oss om å finne måter å reparere det som er ødelagt. Han vil at vi skal få øye på at det er gjennom å gi hverandre tid og omsorg, gjennom å bruke mindre og dele med flere, at vi best kan styre verden. Alle mennesker har sin plass her og er ønsket og elsket av Gud.

Vi kan øve oss på å være jordens forvaltere gjennom en liten familieaktivitet: Vi kan så frø og forsøke å få

Tomatplante syv dager etter planting. Foto: Dennis Brown | Wikimedia Commons

dem til å gro. Planter trenger vann, lys, luft og næring for å vokse til fine blomster eller grønnsaker. I mars/april kan vi f.eks. så tomatfrø og passe på at de hele tiden får alt de trenger. Hver dag må vi ta en kikk på den lille potten og følge med på om det spirer og vokser. Etter hvert vil vi se at plantene blir store og kraftige. Etter 17. mai kan tomatplanten plantes ut på et solrikt sted i en hagepotte, balkongkasse eller i et blomsterbed. Den må støttes opp med en pinne og bindes forsiktig til veggen. Vi må følge godt med på plantens utvikling hele sommeren – gi den vann når den trenger og litt ekstra næring (økologisk gjødsel – spør noen voksne). Har planten fått godt stell, kan vi i juli/august plukke selvdyrkede tomater! Del med hverandre, selvfølgelig, og gjerne med naboene. Sår dere solsikker, kan dere gi frøene til fuglene når vinteren kommer!

Å så og plante er ikke noen enkel oppgave, for planter kan bli syke og visne dersom de får for mye eller for lite av noe. Men det viser oss noe om hvor mye omsorg alt som lever, trenger for å vokse og trives.

Du trenger:

- Én eller flere blomsterpottes med hull i bunnen, evt. en melkekartong du skjærer ned til 12-15 cm høyde og stikker to små hull i bunnen på
- En skål eller et brett å sette pottene på
- Såjord (kjøp på et gartneri eller i blomsterbutikk)
- Frø: f.eks. tomat-, mais-, solsikke-, squash-, ringblomst- eller kornblomstfrø

Fyll potten med jorden, vann godt og putt 2-3 frø 1 cm nedi jorden. Dekk potten med plast og sett den i vinduskarmen, der solen kan skinne på den. Så fort det spirer, ta av plasten, sett planten lyst, men ikke lenger i direkte sollys. Vann og gjødsle den regelmessig og pass godt på den.

Ståle J. Kristiansen &
Peder K. Solberg

SEGL 2015 – katolsk årsskrift for religion og samfunn

St. Olav forlag 2015
296 sider, 298 kr

Her er din huspostil

«2015 har vært et fryktelig år for mange kristne. Det er som om den onde har glemt å skjule de ugjerningene han alltid utfører når han herjer mot Kirken». Sådan indleder redaktørerne Ståle Johannes Kristiansen og Peder K. Solberg dette års utgave af årsskriftet SEGL, et katolsk årsskrift, som siden 2012 er blevet udgivet af St Olav Forlag i Norge.

Temaseksjonen i SEGL handler i år om døden, men også om håbet. Gunnar Danbolts refleksjoner over Håkon Blekens portretter af faderen på plejehjemmet kredser om den anonyme død i velfærds-samfundet, hvor den offentlige sektor mere og mere domineres af *new public management*.

Men SEGL handler også om den spektakulære død, som rammer alverdens overskrifter, når mennesker bliver ofre for terror. Kun to måneder inde i det nye år blev 21 unge kristne mænd likvideret af IS på en strandbred i Libyen. Hver eneste dag lider kristne i hele verden martyrdøden. Ved deres død forkynder de en blodets økumenik, der overskrider de konfessionelle grænser. Deres blod er et vidnesbyrd, som skriger efter at blive hørt, siger pave Frans.

Temadelen presenterer også begreberne død og håb i et eskatologisk perspektiv, hvor store tanker og syner foldes ud i analysen af Gustav Mahlers symfonier. «Gustav Mahler, døden og håbet» af Øivind Varkøy åbner for nye dybder

i Gustav Mahlers symfonier, der gennemspiller temaer som lidelse, død og opstandelse. Man har sagt, at Mahlers konversion til Den katolske Kirke skete af pragmatiske grunde; men det er en kendsgerning, at hans grundholdning er dybt præget af katolsk religiøsitet, konstaterer Varkøy, der undersøger 2. symfonis opstandelsesvisjon og adagiosatsen i den 9. symfoni, hvis stemning han karakteriserer som den afklarede fortvivlelse, man når frem til, når man har forsonet sig med, at livet er endeligt.

Talen om død og opstandelse hører uløseligt sammen med begrebet frelse, som kan ses både i en vertikal og horisontal dimension, viser to artikler om Urs von Balthasar og om Kirkens afladslære.

Håbet om frelse

Som kristne har vi et håb – men hvad har vi lov at håbe på? Bliver alle mennesker frelst, eller skilles menneskene på dommens dag i to grupper – den ene de frelste og den anden de fortabte? Det handler det om i Ståle Johannes Kristiansens artikel om Hans Urs von Balthasars håbsteologi, som den uttrykkes i «Was dürfen wir hoffen?». Der findes ingen dokumenterede formuleringer om den dobbelte udgang før det femte århundrede, fastslår Urs von Balthasar, der forsvaret det store altomfattende håb om frelse og fastholder en vis skelnen mellem Jesu førpaskelige og efterpaskelige forkyndelse.

Han taler mod dem, der anser det for sikkert, at nogle mennesker vil fortabes, men fastholder samtidig fortabelsen som en mulighed. Den store domsscene i Matthæus kap. 25 foregriber ikke noget, der en dag skal blive til virkelighed, men afdækker den valgsituation, vi er stillet i her og nu. Alvoren ved domsperspektivet og fortabelsens mulighed fastholdes i Jesu efterpaskelige forkyndelse, hvor det universelle kald til frelse knyttes sammen med menneskets troende respons (s. 101).

Urs von Balthasar afviser apokatastasis – tanken om at alle mennesker frelses. Det har vi ingen vished om; men det kristne håb henter sin tillidsfulde glæde i 1. Timoteus Brev 2,4 hvor der står Gud vil, at alle mennesker skal frelses, skriver han.

Mange katolikker ser på aflad som et i bedste fald uforståeligt fortidslevn og i

værste fald som et økumenisk problem. Begrebet har fået ny aktualitet i dette jubelår, hvor man kan få aflad ved skrifte og pilgrimsfærd til den hellige dør i de kirker, som verden over er udpeget til formålet. I artiklen «Avlat – legedommens, forsoningens og forvandlingens nåde», har diakon Henrik von Achen sat sig selv på lidt af en uriaspost. Achen vil nemlig støve begreberne aflad og skærsild af, så de giver mening. Aflad har først og fremmest noget med syndens horisontale perspektiv at gøre.

Den er knyttet til syndens sociale dimension og er med et udtryk fra pavens bulle *Misericordiae Vultus* (20,1) et nådemiddel der sikrer, «at Guds kærlighed og tilgivelse når ud overalt». Vi kan bede om aflad for os selv, men også for andre. Den er en nådens balsam, som Kirken har givet os til trøst og lægedom til de sår, synderen har tilføjet sig selv og andre. Set i lyset af Guds barmhjertighed kan disse syndens sår paradoksalt nok blive til en *felix culpa* – en lykkelig brøde, der gør os bevidste om vores fællesskab som syndere og i kraft af dette fører os nærmere Gud. Læren om aflad hænger sammen med Kirkens lære om skærsilden, der forklares som et sted eller en situation, hvor vi gennemligner vores liv og ser dem i Guds perspektiv, og «her bliver afladen en reduksjon av syndens følger for både synder og de det syndes imot» (s. 57).

Læremestre i dialog med islam

Situationen er fortvivlende for mange kristne i Mellemøsten, hvor diktatorenes fald i Egypten og det spirende arabiske forår betød en forværring af de religiøse minoriteters forhold. I hele Mellemøsten opfattes de kristne som Vestens lakajer. Derfor chikaneres og forfølges de i stigende grad for deres tro. Hvis /når de kristne forsvinder fra Mellemøsten, vil Kirkens evne til at føre en meningsfuld dialog med Islam blive reduceret. De kristne i Mellemøsten har nemlig over 1.400 års erfaring med at leve side om side med Islam. For Kirken vil det få store konsekvenser, hvis de østlige riter forsvinder og Den katolske Kirke reduceres til en rent latinsk størrelse. Det skriver sr. Anne Bente Hadland OP om i et kapitel om «katarinetterne» – en irakisk kongregation af dominikanerinder.

Kvinder og kvindens kald i Kirken

Flere artikler i årbogen handler specifikt om betydningsfulde kvinder i Kirken og

kvindens kald i Kirken. Therese Sjøvoll gennemgår dronning Christina af Sveriges gravmonument i Peterskirken, mens Tordis Ørjasætter skriver om Sigrid Undset som en kompliceret personlighed, der stillede nådesløse krav til sig selv. Bernt Torvild Oftestad analyserer Kristin Lavransdatter ud fra et retsperspektiv.

500-året for Teresa af Avilas fødsel markeres med tre artikler om Teresa af Avilas spiritualitet. Efter opdagelsen af Amerika og en voldsom ekspansion gik der en modstrøm af åndelig energi ud fra den iberiske halvø, skriver Mette Nygård i en artikel om Teresa som mystiker og som kirkelærer. Teresa måtte gå på katterpoter i en tid, hvor inkvisitionen var aktiv over for «las alumbrada» (de oplyste) der hævdede, de havde haft stærke åndelige oplevelser.

Mette Nygård beskriver Teresa som en praktisk og jordnær kvinde der søgte tilbage til eremitidealet og trods stor modstand fra det kirkelige hierarki grundlagde 16 reformerede kvindeklostre før sin død. Venskabet var den røde tråd gennem Teresas liv, fremgår det af Grethe Livbjergs bidrag, der karakteriserer Teresa som venskabets helgen.

Teresa beskriver den indre bøn som fællesskabet med Gud, som vi ved elsker os. Samtidig med at Teresa i sine breve skriver, at venskabet med Gud er det eneste der betyder noget for hende, beklager hun sig over, at hendes venner har alt for lidt tid til at være sammen med hende. Denne livlige og charmerende kvinde dyrkede venskabet og skriver i et af sine breve til en medsøster: «Jeg elsker dig virkelig mere end du kan forestille dig».

Terasas venskab med Johannes af Korset er kendt; men underbelyst er forholdet til den 30 år yngre Jeronimus Gracian. Hun opfattede ham som medreformator; men ordenens egne historikere er næsten tavse om dette venskab. Hvorfor? Nok, fordi mange inden for ordenen misforstod venskabet og så det i et komisk lys på grund af den store aldersforskel.

Men der er ikke nødvendigvis nogen modsætning mellem den Teresa, der skriver, at kun Guds kærlighed betyder noget for hende og den Teresa, der føler sig ensom og savner vennernes kærlighed. De repræsenterer to forskellige niveauer i Teresa, mener Grethe Livbjerg.

Sr. Maria Teresa Hosanna OCD skriver om Teresas skrifter om bønslivet. Teresa vender gang på gang tilbage til samtalen mellem Jesus og den samaritanske kvinde (Joh 4,14). Det levende vand blev for hende symbolet på foreningen med Gud. Teresa bruger billedet af menneskesjælen som en have og beskriver gennem de fire vandingsmetoder bønnens stadier, indtil menneskets og Guds liv gennemtrænger hinanden (s. 123).

Mariologi og kristologi, kirkekritik og loyalitet

I «Den hellige Johannes Paul II´s mariologi som udgangspunkt for forståelsen af kvindens egenart, værdighed og kald i Kirken», skriver sr. Jeanne Wreden OP med baggrund i encyklikaen «Redemptoris mater» (1987) og det apostoliske brev «Mulieris dignitatem» (1988) om pave Johannes Paul II´s teologiske refleksioner over Marias rolle i frelsesværket og kvindens rolle i Kirken.

Pave Johannes Paul II benægter ikke den historiske undertrykkelse af kvinden. Han ser kvindeforagt og kvindeundertrykkelse som følger af syndefaldet, der er en forstyrrelse af det oprindelige koncept. Maria spiller en central rolle i frelsesmysteriet. For at få en fuld forståelse af menneskets genoprettelse skal Maria og mariologien integreres fuldt ud i kristologien, skriver Wreden, der mener, at JP II tilsyneladende ikke reflekterede over den frelsesteologiske betydning af doktrinen om Marias optagelse i himlen (s.147). Målet for at udvikle mariologien må være, at al lære om Maria udtrykker den feminine dimension i den nye Adams enhed med Gud (s. 150).

Hvordan kan man være både kritisk og alligevel loyal over for Kirken som institution? Dette spørgsmål rejser afsnittet «Kirkekritik og loyalitet». Afsnittet indledes med pave Frans´ juletale 2014 til kurien om femten åndelige sygdomme. Fr. Serge-Thomas Bonino OP, der er generalsekretær i den internationale teologikommission i Den katolske Kirke, skriver om kommissionens nye dokument «Sensus fidei i Kirkens liv». *Sensus fidei* defineres som et slags overnaturligt instinkt, der gør, at de troende kan genkende den gode hyrdes stemme (s. 195). Udviklingen i moderne demokratiske samfund har ført til en revaluering af *sensus fidei*. Men kirken er ikke et liberalt demokrati,

og *sensus fidei* er ikke synonymt med *vox populi vox dei*, præciserer Bonino.

Hvordan fungerer Kirkens læreembede faktisk i dag? Det ser Werner G. Jeanrond, professor i teologi i Oxford, på i artiklen «Hvordan overvinde polarisering i Kirken?» I artiklen rejser han spørgsmålet, om mange biskopper har givet op, når det drejer sig om at være Kirkens lærere sammen med paven.

En udtømmende omtale af alle artikler og temaer i SEGL ville sprænge alle rammer for denne anmeldelse. SEGL 2015 slår et vindue op ud til den store katolske verden og er ikke bange for at tage fat på de rigtig svære spørgsmål. Årbogen er i sig selv et helt lille bibliotek med litterære, historiske, teologiske og samfundsvidenskabelige vinkler på sine emner. Tag SEGL ved hånden og spring ud på det dybe vand, når du går i krig med de rigtig svære spørgsmål.

Brug SEGL som huspostil i det kommende år. Den fortjener det!

Lisbeth Rütz
Redaktør Katolsk Orientering, Danmark

(Omtalen er gjengitt med tillatelse fra Katolsk Orientering 1-2016)

Marius Timmann Mjaaland (red.)
**Ingen adgang til riket?
Religionsfrihetens
grenser og Grunnlovens § 2**

St. Olav forlag 2015
139 sider, 198 kr

Under grunnlovsjubileet 2014 tok Oslo katolske bispedømme og Det mosaiske trossamfund initiativet til å sette søkelys på grunnlovens paragraf 2. «Skammens paragraf» utestengte jøder, jesuitter og

munkeordener fra det nye konstitusjonelle monarkiet Norge. Initiativet var betimelig, for den selvforneide grunnlovsfeiringen hadde bruk for kritiske perspektiver. Høsten 2014 ble det så, i samarbeid med Universitetet i Oslo, arrangert et godt besøkt seminar om temaet. Året etter kom bidragene fra seminaret i bokform på St. Olav forlag, under Marius Timman Mjaalands redaksjon.

Boken stiller to hovedspørsmål: Hvordan kunne den mest liberale grunnlov verden til da hadde sett, inneholde «verdens mest illiberale paragraf»? – og hvordan ivaretas religionsfriheten i dagens Norge? De åtte bidragsyterne diskuterer disse spørsmålene fra forskjellige synsvinkler og fra ulike faglige utgangspunkt. Jonas Gahr Støre reflekterer velformulert over begge hovedspørsmålene, og hans bidrag fungerer godt som innledning. Tre av forfatterne går så historisk til verks. Håkon Harket, som har undersøkt den idéhistoriske bakgrunnen for paragraf 2 i sin doktoravhandling, redegjør for den grunnleggende antisemittismen hos opplysningstidens viktige tenkere, og viser hvordan sentrale aktører på Eidsvoll tok den i arv. Robert Danieluk SJ setter grunnlovens utestengelse av jesuittene i relieff mot ordenens globale historie. Øyvind Norderval beskriver paragrafens liv etter 1814 og prosessene som førte til at utestengelsen av de tre gruppene skritt for skritt ble opphevet. Samlet viser disse artiklene hvordan mostanden mot jødene og jesuittene var beslektet og innbakt i det ideologiske grunnlaget for nasjonalstaten. Ved sin blotte eksistens utfordret begge gruppene opplysningstidens nasjonalistiske ideologi og dermed også det norske nasjonsbyggingsprosjektet.

To av bidragene anlegger juridiske perspektiver på ivaretagelsen av religionsfriheten i dag. Dag Michalsen diskuterer den nye paragraf 2, som ble vedtatt i 2012 og som stadfester at landets verdigrunnlag «forblir vår kristne og humanistiske arv». Michalsen påpeker utfordringene med å tolke denne abstrakte formuleringen rettslig og stiller spørsmålsteget ved anvendeligheten. Vibeke Blaker Strand argumenterer mot statens tolkning av religionsfrihet som en forpliktelse til å finansiere alle trossamfunn på lik linje. Hennes

innvending er at staten dermed kommer i konflikt med seg selv ved å støtte grupper som forskjellsbehandler på grunnlag av kjønn.

Torkel Brekke anlegger et markeds-perspektiv på forholdet mellom stat og religion og viser hvordan forsøk på statlig regulering kan ha utilsiktede og negative konsekvenser, først og fremst for religiøse minoriteter. Han argumenterer for en betydelig avstand mellom stat og religion, også i Norge. Samlingen avsluttes med et bidrag fra Anne Sender, som oppfordrer både majoritetskulturen og minoritetene til ansvarlighet, respekt og gjensidig nysgjerrighet.

Til sammen inneholder boken et knippe tankevekkende tekster om spørsmål som ikke er blitt mindre utfordrende i tiden som er gått etter utgivelsen.

Kristin B. Aavitsland

Inger Furseth (red.)

Religionens tilbakekomst i offentligheten? Religion, politikk, medier, stat og sivilsamfunn i Norge siden 1980-tallet

*Universitetsforlaget 2015
232 sider, 369 kr*

Leseren bør legge merke til spørsmålstegnet i bokens hovedtittel: Dette er en nøktern undersøkelse om et viktig tema, der både empiri og metode står sterkt. Likevel trekker bokens hovedredaktør i siste kapittel en interessant konklusjon på de 33 år fra 1980 boken bruker statistikk fra: «... religionens synlighet i mediene og politikken er i

stor grad preget av kontinuitet. Det er altså viktig å bevege seg fra forenklete spørsmål om hvorvidt religionen betyr mer eller mindre i offentligheten, til hvordan og på hvilke måter den figurerer i ulike offentlige sfærer og på forskjellige nivåer i samfunnet.»

Syntese

Religionens tilbakekomst i offentligheten? er syntesen av den norske del av et femårig forskningsprosjekt om religionens plass i de fem nordiske land. Bokens redaktør, dr. polit. Inger Furseth, er professor i sosiologi ved Universitetet i Oslo og professor II ved KIFO, Institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning.

Øvrige forfattere er Pål Ketil Botvar, Ann Kristin Gresaker, Sunniva Holberg, Knut Lundby, Pål Repstad, Ulla Schmidt, Sivert Skallvåg Urstad og Ole-Edvin Utaker. De dekker til sammen feltene sosiologi, statsvitenskap, medievitenskap, religionssosio- og praktisk teologi.

Bokens fire hovedtemaer er politikk og religion, religion og medier, stat og religion og sivilsamfunnet – tros og livssynssamfunnet. De enkelte forfattere belyser sine deler av problematikken på en gjennomgående sammenhengende og grundig måte. Samlet er det på alle måter en bok til å bli klok av, med gode antydninger snarere enn bastante konklusjoner.

426 % vekst

For denne anmelder faller det naturlig å se etter hva boken sier om Den katolske kirke i Norge. På side 30 fortelles det at vår kirke har økt fra 23 010 registrerte medlemmer i 1988 til 121 130 i 2013 – en vekst på 426 % – og at den er størst av de kristne kirkesamfunn utenom Den norske kirke. Dertil opplyses det på side 129 at Den katolske kirke i Oslo har to sykehusprester som også skal betjene Østlandsområdet, den ene av dem også fengslene i samme område. Flere oppslag finnes ikke i stikkordregisteret. Men det er to referanser mer enn Det mosaiske trossamfunn får.

Steinar Rivedal Wiik OP

In Memoriam

Lars Roar Langslet

Født: 5. mars 1936

Død: 18. januar 2016

Begravet: 26. januar 2016

Siden Lars Roar Langslet døde den 18. januar, har jeg lest en rekke minneord om ham. Alle gir de uttrykk for takknemlighet for hans vennskap, for kollegialitet og menneskelige støtte. Vi presenteres for politikeren Langslet, for idehistorikeren og historikeren, for forfatteren, riksmålsmannen og kulturpersonligheten og ikke minst for vennen Lars Roar – for å nevne noen av de aspekter av hans liv og gjerning som omtales ved hans bortgang.

Lars Roars liv som trofast katolikk berøres også av enkelte, men jeg har behov for å si noe mer om dette. Han var alt det som han nå blir husket for, men helt siden han i unge år kom til en bevisst tro, har han gitt Gud hva Guds er, i et bevisst liv som kristen og ved en stor innsats for Kirken. Skulle vi overse dette, kan vi neppe forstå ham eller huske ham for den han var.

Det er ingen tilfeldighet at vi har hørt Emmaus-evangeliet. Lars Roar så sitt liv som veien til Gud. Han var takknemlig for ethvert menneske som gikk et kortere eller lengre stykke av den veien sammen med ham. Uten at han mistet målet av syne, var det disse som beriket hans liv, sørget for inspirasjon og gav ham menneskelig varme. Alle som gjorde godt mot ham, husket han med rørende takknemlighet. Da han skjønte at livet gikk mot sin slutt, var han ikke bekymret for døden eller for det livsregnskap han skulle avlegge. Han tenkte på de mennesker som var hans medvandrere, på dem som han stadig betydde meget for – han var realistisk nok til å innse at de er mange. Mot slutten var han trist fordi han følte seg kraftløs, og vemodig for hvert siste farvel han visste at han tok. Og de som besøkte ham de siste måneder, sa på sitt vis: *Bli hos oss; for det stunder til aften, og dagen heller. Uten deg blir livet ensommere. Og mange kunne legge til: Brant ikke*

vårt hjerte i oss da han talte til oss på veien? Den del av veien vi kan gå sammen med ham, har vi gått til ende.

På veien til Gud hadde Lars Roar et åndelig hjem, som han var sterkt knyttet til: St. Dominikus kloster i Oslo. Her gikk han i messen i det minste hver søndag, her fant han sjelesørgere og venner – og brødrene tok imot ham som venn og rådgiver fra han konverterte i 1963, og så lenge hans ben kunne bære ham. De siste måneder kom de til ham med evangeliet og alterets sakrament. Den dominikanske tradisjon og spiritualitet ble hans egen.

Jeg skal la Lars Roar selv komme til orde, med ord han brukte i *Tanker om tro* (2013) og i sin siste bok, *Søkelys* (2015):

(...) tilliten til Guds ømme hender – trenger vi noe annet vern mot det uavvendelige faktum at vi alle skal dø?

Jeg tenkte vel for lite og for sjelden på døden i de utrolig mange årene jeg fikk være frisk og i krevende arbeid. Men det ville være uærlig å si at jeg angret på det – og jeg tror ikke vi skal ringeakte den gaven med stadig å gruble over at det en gang tar slutt ... Etter en livstruende sykdom er det allikevel naturlig å tenke mer på døden. Jeg vet jo at for hver dag som går, kommer den nærmere. Men jeg vet også at jeg desto mer har lov til å glede meg over at hver eneste dag er vakker og uerstattelig, og takke for at den ble meg forunt.

I mange år hadde jeg gleden av å undervise mennesker som tenkte på å bli katolikker, og jeg ergret meg over at utvalget av egnet litteratur på norsk var lite. Behovet ville for en stor del ha vært avhjulpet med Lars Roars *Tanker om tro*, som nok ikke fikk den

oppmerksomhet den fortjente da den kom i 2013.

Han begynner ved Peters grav og synet av hans levninger, noen hvite knokler. I utgangspunktet kan det virke krevende – for ikke å si lite økumenisk – men Lars Roar benytter seg i det innledende kapittel av meditasjonens form. Hans sprog er ukomplisert. Her er hverken triumfalisme eller skråsikkerhet å spore. Benrestene er historiske, men det er en levende Peter og kristen tro han presenterer oss for. Så leder han oss igjennom vår tids utbredte vrangforestillinger om kristendommen og distanserer seg respektfullt fra deler av vår særegne norske pietistiske arv.

Jeg tror allikevel ikke at norske pietister vil føle seg provosert av hans formuleringer, og har et håp om at de tvertimot vil glede seg over forsvaret for troen fra et katolsk ståsted. Det ligger deres eget nærmere enn både de og vi tradisjonelt har villet innrømme, men her tar jeg muligens en liten disSENS fra forfatteren.

Lars Roar konkluderer med å skrive om døden og sin egen død. Noe av dette har jeg allerede sitert, men jeg skal gi dere den siste setning med på veien: *Og jeg tror at når timen slår, skal Kirkens tro bære også meg over terskelen.*

Med vår bønn, bedt i dyp takknemlighet, skal vi idag ledsage Lars Roar over den terskelen. Måtte han, den tro tjener, gå inn til sin Herres glede!

+ Bernt I. Eidsvig

(Preken ved requiemmessene 26. januar 2016)

Nytt om navn

Bao Hieu Kevin Nguyen er

fra 14. september ansatt som kombinert kontormedarbeider og ungdomsarbeider i St. Torfinn menighet, Hamar. Mange vil

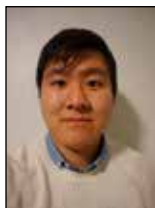

Foto: katolsk.no/privat

huske Bao Hieu som en av Norges Unge Katolikkers delegater i utvekslingsprosjektet med Caritas Honduras eller som redaktør for NUKs barneblad, Arken. Han er 1992-modell og har vært aktiv innenfor barne- og ungdomsarbeid i menigheten i Moss som kateket og ministrantleder og leder for ungdomslaget og vært leirleder/leirsjef/kokk på lokale-, regionale- og nasjonale arrangementer. Han begynte på studiet som grunnskolelærer ved Universitetet i Agder (2011–2013), tok pause for blant annet frivillig arbeid i Ghana og utvekslingsprosjektet i Honduras og fortsetter nå studiet ved Høgskolen i Hedmark.

♦ Melding fra St. Torfinn menighet/St. Olav

Foto: katolsk.no/privat

Den 7. november ankom p. **Rooni Isshak Hanna Yousif** Oslo og Norge. Irakiske p. Yousif skal virke som sjelesørger for kaldeere i Oslo katolske bispedømme.

Han er født 6. september 1964 i Alqosh, Irak, og tilhører det kaldeiske patriarkal-eparkiet Bagdad. Han ble diakonviet 16. januar 1987 og presteviet 21. juni 1987 av patriark Paul II Cheikho av Babylon for kaldeere. Han har virket som prest i Alqosh, Teleskuf, Bagdad, Athen og Stockholm. Årene 2010–2013 studerte han kirkerett ved Al Hikma-Universitetet i Beirut

Den kaldeiske kirken er en av øst-kirkene ledet av en egen patriark og i fullt fellesskap med Roma. Kirken har sitt tradisjonelle kjerneland i Irak, men svært mange har de siste tyve år valgt å flykte. Også p. Yousif har fått føle forfølgelsene på kroppen, byen han tidligere virket i, Teleskuf, ligger i området på Ninive-sletten som ble erobret av ISIS, og nå er tømt for folk.

P. Yousif skal bo på Jessheim og nås på Rooni.Yousif@katolsk.no / 45 873 262.

♦ Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 17. november /St. Olav

Foto: katolsk.no/privat

Maristenes provinsialsuperior for Europa, p. Hubert Bonnet-Eymard, har utnevnt p. **Erik J. Ruud** SM til superior for maristene i Norge. Utnevnelsen

gjelder frem til august 2018. P. Erik overtar vervet etter p. Rory Mulligan SM. Siden 2009 tilhører alle marister i Europa én provins.

♦ Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 3. desember

Foto: katolsk.no

Oslo katolske bispedømmes samfunnskontakt, **Ingrid Rosendorf Joys**, er innvilget permisjon fra 1. januar 2016 og ut året. I permisjonstiden skal hun arbeide for Samarbeidsrådet for Tros- og livssynssamfunn, som hun har vært leder for siden 26. februar i fjor. STL fikk økt sin bevilgning over statsbudsjettet for 20-årsjubileumsåret 2016, og har derfor tilbudt Joys å jobbe som arbeidende styreleder i året som kommer.

♦ Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 7. desember/St. Olav

Foto: katolsk.no

Hans Rossiné (54) er ansatt som ny kommunikasjonsleder i Oslo katolske bispedømme. Hans Rossiné skal lede kommunikasjonsarbeidet i bispedømmet,

ha ansvar for nettstedet katolsk.no, St. Olav forlag, de to medlemsbladene St. Olav og Informator Katolicki og vil inngå i den ikke-geistlige ledergruppen.

Hans Rossiné er cand.mag. i filosofi og litteratur fra Universitetet i Oslo og har etterutdanning i digital kommunikasjonsledelse fra Handelshøyskolen BI. Han har bakgrunn som kulturjournalist og teateranmelder i Dagbladet og som programsjef og leder for dramaavdelingen i NRK. Han har også hatt flere internasjonale verv. Han kommer nå fra UDI, der han siden i høst har vært senior kommunikasjonsrådgiver i region- og mottaksavdelingen, og vil tiltre i stillingen medio mars.

♦ Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 7. desember/St. Olav

Den 5. september 2015 fastslo pave Frans på troskongregasjonens anbefaling at **Erik Andreas Heyerdahl Holth**s prestevielse i Polish National Catholic Church er gyldig og dispenserte ham

Foto: katolsk.no/privat

fra forpliktelsen til sølibat. Paven gav samtidig biskop Bernt Eidsvиг fullmakt til å inkardinere p. Holth i Oslo katolske bispedømme og gi ham et pastoralt

oppdrag. Han skal virke som kapellan i St. Paul menighet i Bergen, som han har tilhørt siden han ble opptatt i Den katolske kirkes fulle fellesskap i 2012.

Polish National Catholic Church er «Moderkirke» for Den nordisk katolske kirke, hvor p. Holth gjorde tjeneste som prest i ti år, fra 2001 til 2011. Før det virket han syv år som prest i Den norske kirke. De senere år har han gjort frivillig innsats som kateket og leder for ekteskapskurs i St. Paul, og han har også vært nestleder for menighetsrådet.

Erik Andreas Holth er gift og har tre barn. Han blir Oslo katolske bispedømmes fjerde gifte prest.

♦ Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 9. januar/St. Olav

Den 16. desember 2015 ble p. **Fredrik Hansen** utnevnt til sekretær ved Den Hellige Stols permanente misjon ved de internasjonale organisasjonene i Wien, Østerrike. Misjonen representerer pavestolen ved FN-kontorene i Wien, det internasjonale atomenergi-byrået (IAEA), og organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSCE).

Hans nye adresse er: Theresianumgasse 33/4, A-1040 Wien, Østerrike

♦ Katolsk Informasjonstjeneste (Oslo) 25. januar/St. Olav

Pavens bønneintensjoner

2016

Februar

Generell intensjon:

At vi må ta godt vare på skaperverket – en gave som er gitt oss gratis – og fremme og beskytte det for fremtidige generasjoner.

Misjonsintensjon:

At det må bli flere anledninger til dialog og møte mellom den kristne tro og Asias folk.

Mars

Generell intensjon:

At familier i nød må motta den nødvendige støtte, og at barn må vokse opp i sunne og fredelige omgivelser.

Misjonsintensjon:

At kristne som opplever diskriminering og forfølgelse på grunn av sin tro, må forbli sterke og trofaste mot evangeliet, takket være Kirkens uopphørlige bønn.

Foto: St. Torfinn menighet

Terje F. Godager fikk 1. søndag i advent 2015 overrakt den pavelige utmerkelse «Pro Ecclesia et Pontifice» av biskop Bernt Eidsvig. Overrekkelsen fant sted i forbindelse med bispevisitasen i St. Torfinn menighet på Hamar.

Terje F. Godager ble født på Hamar 26. august 1938. I likhet med mange Hamar-barn gikk han i St. Torfinn barnehage. De siste 15 årene fattet han stadig økende interesse for den katolske kirken, gikk troskurs og ble tatt opp i Kirkens fulle fellesskap 1. søndag i advent i 2009.

I menigheten startet hans virksomhet med gjennomgang og systematisering av menighetens historie, arkivalia og foto, samt registrering av klenodier og utsmykning. Han var sekretær i menighetsrådet fra 2010 til 2012, og var pådriver for etablering av et eget St. Torfinn-alter i kirken. Han stiller gjerne opp i forbindelse med menighetens praktiske virksomhet, og oppfattes av mange som positiv, kreativ og entusiastisk.

Med bakgrunn fra bygningsingeniøravdelingen på NTH, interesse for bygg og bygningshistorie og et godt kontaktnett i lokalmiljøet, ble han av OKB utpekt som prosjektleder ved renoveringen av St. Torfinn kirke fra 1939. Det var også han som foreslo og fikk gjennomslag for at plassen foran St. Torfinn kirke skulle hete Sigrind Undsets plass.

Undset, som ble tatt opp som katolikk i St. Torfinn kapell i 1924, var fram til sin død i 1949 både medlem og velgjører i St. Torfinn menighet.

♦ P. Tan Peter Duc Do/St. Olav

In Memoriam Liv Greni

Født: 14. januar 1919

Død: 11. januar 2016

Begravet: 20. januar 2016

Ikke overraskende, men vemodig var beskjednen om at Liv Greni sovnet inn 11. januar 2016, bare tre dager før hun ville ha fylt 97 år. Et langt liv kan ta slutt uten å etterlate synderlige spor, så ikke for Liv. Stillfarende og beskjeden, men allerede som småpике viste hun usedvanlig musikalsk og språklig begavelse. Dette var områder som skulle bli hennes livsgjerning. Hun utgav en bok om Rikard Nordraak i 1942, og tok magistergraden i musikk fem år senere. Som musikkforsker, innsamler og formidler av folkemusikk markerte hun seg nasjonalt og internasjonalt. Først som lovende forsker i musikkvitenskap ved Universitetet i Oslo, siden som programleder i NRKs folkemusikkavdeling fra 1961 til 1986. I en årrekke var hun redaktør for programposten «All verdens folkemusikk.»

Men Liv var selvsagt ikke bare den dyktige fagpersonen og formidleren. Hun var med i Den norske kirke, og stod sentralt ved opprettelsen av Norsk kirkeakademi (1956). Hun plasserte seg selv på venstresiden i norsk politikk. For henne eksisterte det ingen motsetning mellom det å være radikal politisk og kristen. Snarere tvert om.

På 1970-tallet begynte Liv å oppsøke Den katolske kirke, nærmere bestemt St. Dominikus i Oslo. Hun deltok i gudstjenestene og fikk innføring i katolsk tro av pater Hallvard Rieber-Mohn. Konversjonen fant sted i 1975. Når hun skulle begrunne hvorfor hun forlot den kirke som hun så lenge hadde tilhørt, fremholdt hun ikke overraskende at hun hadde funnet en rikere liturgi og gudstjenesteliv. Et mer

Foto: Knut Asvold Bølen

tolerant og positivt menneskesyn spilte også inn. Konversjonen representerte hverken opprør eller brudd, men utdypning og berikelse av kristenlivet.

Det sier seg selv at Livs besøk i St. Dominikus kirke ikke skjedde ubemerket. Snart ble hun innlemmet i kirkekoret og etter hvert en høyt verdsatt ressursperson i ulike sammenheng. Mitt eget klosterfellesskap – Katarinahjemmet – kom tidlig i kontakt med Liv. I 1970-årene foregikk det liturgiske reformarbeid etter konsilet for fullt, og hun ble involvert. Først som kyndig rådgiver for sr. Liv Due Robak i arbeidet med *Norske Tidebønner* (1982), etter hvert som medlem både av kommisjonen som utarbeidet *Bønnebok for Den katolske kirke* (1990) og den som utarbeidet *Katolsk Salmebok* (2000). God språkføring var en merkesak for henne.

Da jeg selv i 1978 ble bedt om å ta redaktøransvar for tidsskriftet St. Olav, satte jeg som betingelse at Liv ble med i redaksjonen. Med sin klokskap og store formidlingsevne ble hun en uvurderlig ressursperson for meg og mine etterfølgere – først som redaksjonsmedlem siden som fast medarbeider – like til 2006. I det samme tidsspenn som hennes samtidige Gunnel Vallquist var knyttet til redaksjonen.

I takknemlighet lyser jeg fred over Liv Grenis minne.

Sr. Else-Britt Nilsen OP

St Joseph
RETRETTSSENTER
GREFSEN OSLO

Fastetiden:

25.–28. februar
Bjørge Eimstad, p. Rory SM
Kr. 2000

10.–13. mars
Hilde R. Myhrer, p. Rory SM
Kr. 2000

Påmelding til retrett@stjoseph.no; 23 40 09 22 eller 23 40 09 34;
St. Joseph Retrettsenter, Brannvaktveien 5, 0489 Oslo
Plass på retretten er sikret når påmelding er bekreftet og depositum betalt til 0530 17 80402 eller 1607 18 23990.

Påsketiden:

14.–17. april
Sr. Anette CSJ, p. Erik SM
Kr. 2000

10 dagers retrett:
3.–12. mai
Sr. Anette CSJ, Geir Gundersen
P. Jo Neve liturg
Kr. 5500

8 dagers retrett:
26. mai–2.juni
P. Rainer Carls SJ
Kr. 4500

10 dagers retrett:
15.–24. juli
Sr. Marit CSJ
P. Jo Neve liturg
Kr. 5500

In Memoriam

Søster Edel Winkelsett

Født: 10. desember 1924 i Münster/
Westf., Tyskland

Død: 19. januar 2016 på St. Joseph-
søstrenes Hjem, Grefsen

Begravet: 26. januar 2016 på Grefsen
kirkegård

Sr. Edel begynte sitt postulat i Albachten ved Münster i mars 1950. Hennes familie bodde i Albachten. Det var nok spesielt å være postulant i egen hjemby. 22. september 1950 begynte hun sitt novisiat på Vor Frue Villa i Oslo. Hun avla sine årlige løfter i 1952 og sine evige løfter 1955 på St. Joseph Institutt i Oslo.

Søster Edel ble utdannet som sykepleier på Vor Frue Hospital 1954–1957 og tok senere kurs i administrasjon i 1970 og gruppeledelse i 1973.

Sr. Edel var en dyktig sykepleier, hun ble avdelingsleder på Vor Frue Hospital. Hun var elsket og avholdt av pasienter, medarbeidere og leger. Hun arbeidet på Vor Frue Hospital i alt 25 år, til vi solgte det i 1979. Etter vel et år på St. Josephs Institutt flyttet hun til St. Joseph Hospital i Halden i 1981 og var forstanderinne i kommuniteten på Mente Mengsgate. Fra 1988 til 1996 var hun sykepleier på St. Josephsøstrenes Hjem, Grefsen. Ett år bodde hun i Joseph Huset sammen med de unge søstre som var under utdanning. Fra 1996 til 2016 tilhørte hun kommuniteten i St. Josephsøstrenes hjem og tok seg særlig av de syke på sykeavdelingen.

Alle som har kjent sr. Edel, vet hva for et fint og edelt menneske hun var.

«Edel, min Edel», sa en eldre pasient og mente det han sa. Hun var enkel, liketil og hadde en beskjeden måte å møte sine medmennesker på.

Hun kunne også være bestemt, nøye og konsekvent, som en god leder bør være. Hun fikk med sitt vennlige strålende smil lett kontakt med både unge og eldre. Det viste seg særlig da hun bodde i utdanningskommuniteten, hvor også noen ungdommer kom til mandagsmøter og hl. Messe i Joseph Huset. Det sr. Edel sa, var klokt og veloverveiet, og både prestekandidater og studenter stolte på sr. Edels trofaste bønn.

Hun har holdt god kontakt med venner og familie, og hennes korrespondanse med nevøer og nieser kom til uttrykk på jubileer og fester med muntre innslag fra dem.

I kommuniteten var hun lett å leve sammen med, og med sin sans for humor skapte hun en god og varm atmosfære. Det som var rett, var rett, og det var hun ikke redd for å si, men hun var aldri dømmende og prøvde å få det beste frem i den andre.

Hun var trofast i sin bønn og har bedt mange rosenkranser for prester, biskoper og hele vårt bispedømme.

Hun likte også å lese lødig litteratur og fulgte med i Kirken og samfunnet.

En hobby hun hadde, var å lese om kongefamilien. Ja, kanskje tilhørte hun «adelen» langt tilbake i slekten?

Hun brukte fritiden flittig til å strikke mange sokker til vår julebassar. Hun var åpen for nye ting, men kanskje litt avventende. Dog overrasket hun oss alle da vi anskaffet en elektrisk rullestol. Hun var den første som tok den i bruk. Selv om hun aldri hadde kjørt bil, klarte hun å håndtere den presist og nøyaktig. Hun fikk frihet til å bevege seg uten å bry andre.

Selv om hun lå på dødsleie, spurte hun hvordan vi hadde det og tenkte på de andre. De siste dagene var veien en tung korsvei, men hun gikk den helt bevisst med sin Gud. «Min Jesus Barmhjertighet» var en bønn hun alltid ba, og den passer jo godt til Barmhjertighetens år.

Hun hadde ansvarlig stilling ved posten før hun kom i kloster. Dette har vært med på å gjøre henne selvstendig og plikttoppfyllende. Hun måtte fullføre løpet.

De to siste dagene var de mest smertefulle, og hun unnskyldte seg nesten for Vår Herre og sa til Ham at hun ikke lenger hadde krefter igjen, og nå måtte Han komme henne til hjelp.

Vi savner henne alle dypt og takker henne for det levende vitnesbyrd av dyp tro, kjærlighet og barmhjertighet hun har gitt oss. Vi har fått en god forbeder i himmelen og anbefaler henne til alles forbønn.

Måtte hun hvile i Guds store kjærlighet!

St. Josephsøstre

The World Community for Christian Meditation

Kristen meditasjon slik den praktiseres i WCCM, har rot i tidlig kristenhet, ørkenfedrene og Johannes Kassian (ca. 360–435). John Main OSB (1926–82) har senere formulert et «kloster uten murer» for alle, der man gjennom daglig meditasjon kan bringe sinnet til stillhet og åpne for et dyper fellesskap med Gud. Dette styrkes av å meditere i en gruppe ukentlig eller av og til.

Den norske grenen av WCCM har ukentlige meditasjonsgrupper med plass til flere, og kan også hjelpe til med å danne nye grupper. Ta kontakt og vær velkommen.

wccm@wccm.no

www.wccm.no

Tel: 952 06 664

In Memoriam

Gunnel Vallquist

Født: 19. juni 1918
Død: 11. januar 2016
Begravet: 29. januar 2016

Gunnel Vallquist avgikk ved døden den 11. januar om morgenen. Jeg liker å tro at det var en slik klar, lys vinterdag som på sett og vis er et bilde av Gunnel selv – klar og tindrende.

Gunnel Vallquist var forfatter, journalist, oversetter og medlem av Svenska Akademien – som står for tildelingen av Nobelprisen i litteratur. Hun ble medlem i 1982 etter å ha fullført oversettelsen av Marcel Prousts storverk *På sporet av den tapte tid* til svensk, et prosjekt som tok 25 år. Hun fikk professors rang i 1981. Som journalist var hun en av meget få kvinner som fulgte Det annet vatikankonsil på nært hold. Hennes løpende kommentarer i Svenska Dagbladet kom i bokform i fire bind, *Dagbok från Rom* (1964–1966).

Enormt belest, og med en sjelden uttrykksevne, var hun en viktig røst i

det katolske skandinaviske landskapet. Ved siden av en rekke engasjementer var hun også medlem av St. Olav tidskrifts redaksjon fra 1978 til 2006.

Det er naturligvis grunn god nok til å skrive om henne, men for oss – søstrene på Katarinahjemmet – er det først og fremst vennen Gunnel som har forlatt oss. Med Gunnel forsvant den siste av dem som har vært en del av Katarinahjemmets historie fra klosterets tidligste tid. Hun kom hit første gang i 1939 som ny konvertitt. Det ble opphav til vennskap, først og fremst med sr. Mary Reginald, men også med søstrene forøvrig, som varte livet ut.

Selv visste jeg knapt hvem hun var da jeg en dag oppdaget henne i

refektoriet like etter at jeg var inntrådt. Hun hadde sin selvskrevne plass blant søstrene, og hun delte med seg av alt hun leste, skrev og erfarte. Hun øste av sine inntrykk fra konsilet, fra møter med teologer og forfattere, fra kirkebesøk i Russland og Midtøsten. Men hun var også levende opptatt av oss, av våre meninger, av den enkeltes trosvandring, og hun var en stor inspirasjonskilde for flere av oss.

Gunnel hadde genuin interesse for den enkelte søster. Når hun ikke lenger kunne komme til oss, reiste vi til henne, og da måtte vi alltid fortelle om søstrene, også om nykommerne hun aldri hadde møtt.

Gunnel markerte seg sterkt i den aktuelle kirkelige debatt. Hun levde midt i Kirken, hun elsket den, men var på ingen måte blind for svakheter og unnfalighet. Hun var aldri ukritisk, men alltid lojal. Hun hadde en dyp, dyp Kristustro. Det var hennes klare overbevisning at man ikke kunne nærme seg Kristus uten også å nærme seg andre – enheten i Kristus ble et hovedanliggende for henne. Det er vårt håp at hun nå kan leve i den.

Sr. Anne Bente Hadland OP

Kjære lesere av St. Olav

ST.
OLAV

Vi minner om vår lille bokhandel i Åkersveien.

Vi hjelper dere gjerne med å finne den rette boken eller gaven for eksempel til de kirkelige begivenheter og høytider.

- Vi har godt utvalg i kors og krusifikser og andre religiøse gjenstander, som medaljonger, figurer, små og store, og rosenkranser, rimelige og mere kostbare.
- Vi importerer lys fra de beste lys-fabrikkene i Tyskland.
- Vi har stort utvalg i kort, kunstkort fra ulike tidsepoker og noe med nyere design.
- **Ikoner**, både rimelige papirkopier, silketrykk og håndmalte ikoner i ulike størrelser.
- Vi fører **krybbefigurer**. De fleste er håndverksprodukter i ulike materialer. De kan kjøpes én og én, så hvorfor ikke gi ditt fadderbarn, tantebarn eller barnebarn en figur til dåpsdagen, fødselsdag eller til jul?
- I vår barneavdeling i underetasjen har vi variert og godt utvalg av **barnebøker**, både religiøse, klassikere og nyskrevet god litteratur.
- Hos oss får du **bibler** på ulike språk, teologisk litteratur, innføringsbøker i katolsk tro og annen kristen litteratur. I tillegg har vi en del generell god skjønn- og faglitteratur.

Våre åpningstider:

Tir. til Fre. 10.00 – 17.00
(mandag stengt)
Lørd.: 11.00 – 15.00

Sønd. holder vi åpent etter kirketid. 12.30 – 14.00

En del av våre varer
kan du kjøpe i vår nettbokhandel,
«stolavbok.no»

Norges katolske kvinneforbund er nedlagt

Av Elisabeth Golding,
avtroppende leder for NKKF

De fire kvinnene som har ledet NKKF de siste 30 årene.
F.v. Peggy Bruce, Mette Bruusgaard, Rønnaug Aaberg
Andresen og Elisabeth Golding.

Etter mer enn 91 år som en kvinne- stemme i Kirken vår, har to påfølgende landsmøter kommet til at NKKF ikke lenger har den medlemsmassen som en landsdekkende organisasjon bør ha.

Det var med tungt hjerte at styret foreslo nedleggelse på landsmøtet i Mariakirken på Stabekk 17. oktober 2015. På dette tidspunktet hadde vi bare ca. 150 betalende medlemmer, de fleste fra Sørøstlandet.

Det var 18 stemmeberettigede blant de 25 deltagerne på Landsmøtet, og det var representanter fra alle de tre regionene i tillegg til en representant fra Søsterrådet. Vedtaket om nedleggelse ble godkjent med 17 stemmer, én avholdende.

Nedleggelse av organisasjonen krevde godkjenning fra et ekstraordinært landsmøte i tillegg til nevnte landsmøte på Stabekk med 2/3 flertall. Dette møtet ble avholdt i St. Dominikus kloster 28. november. Her var det 15 tilstede, hvorav 13 stemmeberettigede. Vedtaket ble enstemmig godkjent.

Det avtroppende styret har vært opp- tatt av at vi fremdeles bør ha en tydelig kvinne- stemme i Kirken, men den må være bedre tilrettelagt for de yngre kvinnene.

I de senere årene har det vist seg umu- lig å få nye medlemmer fra gruppen 30 til 50 år, uansett hvor hardt vi har forsøkt. Vi er klar over at yngre kvin- ner er skeptiske til medlems- organisasjoner, og som en følge av dette kom vi til at et kvinnenettverk er mer i tråd med dagens samfunn. Et slikt nettverk ble opprettet samme dag som det ekstraordinære landsmøtet og har allerede nærmere 1000 medlem- mer på Facebook. For å ivareta våre eldre medlemmer som ikke er like komfortable med sosiale medier, har vi planer om et PC-kurs i løpet av våren, og vi håper også å få til forskjellige arrangementer i tiden som kommer.

Jeg ønsker ikke å sitte som syvende far i huset, og håper at et slags styre kan overta i løpet av året.

De som er interessert i referatene fra de to landsmøtene, kan lese disse i sin helhet på NKKFs nettside fram til den blir nedlagt 1. april, eller på katolsk. no.

Jeg vil takke alle våre medlemmer og støttespillere. Jeg beklager at en del av dere er skuffet over vår beslutning, men vi så ingen annen utvei.

Fra NKKFs 90-årsfeiring under olsok 2014 i Trondheim.

Foto: Simon Rawles/CAFO

Fasteaksjonen 2016

*Rett til skole!
– Rett til
utvikling!*

Gi ditt bidrag:

Bank: Kontonummer 8200.01.93433

SMS: Send kodeord «faste» til 2160 (200,- pr. SMS)

Kort: Besøk www.caritas.no

Innsamlede midler går til utdanning for barn og unge rammet av konflikt

Skann QR-koden
for å gi ditt bidrag

 Caritas
Norge

Herren din Gud skal du tilbe

Hvordan kan denne fastetiden og påsken føre meg nærmere Herren? Går det an å snakke om påskens seier uten å ta alvorlig den åndelige kampen som kommer først i Herren Jesu liv og i vårt eget?

Vi er nok flere som kjenner oss igjen i spørsmålsstillingen. Vi vet at alt som har noen verdi i livet, koster – det er bare prislappen som varierer. Om det som er viktig for meg, koster penger, tid, anstrengelser, om det kanskje handler om å gi opp noe eller bare å holde ut i en tilsynelatende utsiktsløs situasjon, ja, det beror på mine prioriteringer og mine livsomstendigheter. Livets lov er i alle fall ubønnhørlig – det ligger et skjult offer av noe slag i hver sann tjeneste for Herren, i hver sann efterfølgelse av ham. Samtidig vet vi, heldigvis, at vi jo ikke kaster bort noe godt for å bli til en askehaug selv. Nei, vi gir opp noe av mindre verdi for å ta imot noe som er verdt meget mere. Og vi vet at denne dynamikk finnes innebygget i alle fristelser, bare med motsatt fortegn: Den ondes stemme i vårt indre vil alltid få oss til å velge noe som er mindre og/eller dårligere i stedet for noe som er større og bedre. Siden djevelen er en mester i markedsføring, pakker han naturligvis inn sine varer riktig innbydende. Ellers skulle jo ingen ville ha dem! Hver fristelse fremstår derfor i utgangspunktet som noe intressant, ettertraktet, noe jeg bare «må» ha, «må» få oppleve osv. Blir vi fristet, gjelder det altså å gjennomskue hva som gemmer seg i fristerens fargerike pakke, tross det flotte «gavepapir» som lett forblinder oss.

Her kan Jesu egen måte å beseire fristelsen på gi oss den best tenkelige

undervisning. Matteus, Markus og Lukas har litt forskjellige beskrivelser av denne hendelsen. Sannsynligvis er det Matteusversjonen (Matt 4,1–11) som tydeligst viser den besnærende progresjonen i måter vi kan bli fristet. Det er en stor trøst å huske på at Herren selv i sin menneskelige natur ble fristet som vi – og at han faktisk viser oss en gangbar, sikker vei til seier!

Efter 40 dagers faste blir Jesus sulten. Da kommer forslaget: «Er du Guds Sønn, så si at disse steinene skal bli til brød!» Jesu umiddelbare svar er: «Det står skrevet: Mennesket lever ikke bare av brød, men av hvert ord som kommer fra Guds munn.» Her svarer Jesus den onde med et sitat fra 5 Mos 8,3. Han bruker altså Guds eget ord som sverd mot fristerens ord og seirer direkte. Så tar djevelen ham til det ytterste hjørnet av tempelmuren. Slu som han er, siterer han til og med Guds ord nå: «Er du Guds Sønn, så kast deg ned herfra! For det står skrevet: «Han skal gi sine engler befaling om deg; de skal bære deg på hendene, så du ikke støter foten mot noen stein» (Sal 91,11–12). På det svarer Jesus konsekvent med et nytt sitat fra Skriften: «Det står også skrevet: Du skal ikke sette Herren din Gud på prøve» (5 Mos 6,16). Den ondes manipulerende bruk av Skriften er herved avslørt, men han gjør et siste forsøk, tar Jesus med på et høyt fjell, viser ham alle verdens riker og deres herlighet og sier: «Alt dette vil jeg gi deg, dersom du faller ned og tilber meg.» For tredje gang bruker Jesus Guds ord som svar: «Bort fra meg, Satan! For det er skrevet: Herren din Gud skal du tilbe, og bare ham skal du tjene» (5 Mos 6,13). Dette blir for mye for den onde ... Han klarer ikke vår ydmykhet og vår lydighet! «Da forlot djevelen ham, og engler kom og tjente ham», leser vi avslutningsvis (Matt 4,11). Den første fristelsen skulle få Jesus til å bruke sin makt for

kortsiktig egen vinning, i stedet for å stole på Faderens omsorg. Den andre fristelsen skulle få ham til å gjøre inntrykk på folket, imponere med sin evne til å utføre mirakler, sette seg selv (og ikke Faderen) i oppmerksomhetens sentrum for å bli berømt. Den tredje fristelsen var å ta imot herredømme over verden, men på satans betingelser: gjennom å tilbe den onde, dvs. gjennom å gå med på å anvende hans virkemidler: halvsannheter, manipulering, løgn, rå maktbruk, vold ...

Jesu forkastet den ondes vei. Han forkastet altså: 1) fristelsen til å bruke lettkjøpte løsninger, 2) fristelsen til berømmelse og selvsentrering, og 3) fristelsen til makt til prisen av egen indre frihet. Hvilken av disse tre fristelser er mest «min»? Her gjelder det å se opp og angripe den onde med Herrens eget våpen – Åndens sverd som er Guds ord (Ef 6,17). Da kjemper jeg en god kamp, verdig mitt kall som kristen (en som hører Kristus til). Da forblir jeg fri. Og da, ofte først ved grensen av mine fysiske, psykiske eller åndelige ressurser, kommer min skytsengel og hjelper meg, ja, betjener meg! God faste!

ST. OLAV

Vi takker!

I 2015 kom det inn i
alt kroner 322 200,- i
gaver til St. Olav.
Takk til alle våre
givere!

